

Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU5

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Sammanfattning

Enligt riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet en gång om året göra en uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. I detta betänkande redovisas resultatet av uppföljningen för 2024.

Under 2024 subsidiaritetsprövade riksdagen totalt 45 förslag och lämnade sex motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Utskottet konstaterar att riksdagen även i år stod för flest motiverade yttranden av de nationella parlamenten inom EU. Utskottet anser att det är bekymmersamt om endast ett begränsat antal nationella parlament tillvaratar möjligheten att kontrollera tillämpligheten av subsidiaritetsprincipen inom ramen för det särskilda förfarandet. De nationella parlamentens subsidiaritetskontroll är ett viktigt demokratiskt instrument inom ramen för EU:s beslutsfattande.

Av en dom från EU-domstolen framgår det att unionen – vid sidan av de exklusiva befogenheter som anges i artikel 3 i EUF-fördraget – kan ha vissa befogenheter som till sin natur endast kan utövas av unionen själv och att subsidiaritetsprincipen då inte är tillämplig. Utskottet understryker samtidigt att den förslagsställande institutionens tolkning av bestämmelser i fördraget inte automatiskt kan bli gällande. Enligt utskottets uppfattning får i stället frågan om huruvida en befogenhet till sin natur endast kan utövas av unionen bedömas från fall till fall av de nationella parlamenten, så länge det inte finns något avgörande från EU-domstolen. Som utskottet tidigare har framhållit kan en extensiv tillämpning av vad som ryms inom unionens exklusiva befogenhet (artikel 3 i EUF-fördraget) få till följd att de nationella parlamentens rätt till invändningar förlorar i betydelse, vilket i längden skulle försämra den demokratiska beslutsprocessen i EU.

Innehållsförteckning

Utskottets anmälan.....4

1 Redogörelse för ärendet5

1.1 Ärendet och dess beredning5

1.2 Bakgrund6

1.2.1 Inriktningen på uppföljningen6

1.2.2 Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget.....7

1.2.3 Subsidiaritetsprövningen i riksdagen 11

1.2.4 Konstitutionsutskottets uttalanden om subsidiaritetsprövningen 12

1.2.5 Den parlamentariska EU-kommittén..... 16

1.2.6 Utskottets reflektioner om subsidiaritetsmekanismen 17

1.2.7 Subsidiaritetsprövningar och exklusiv befogenhet 20

2 Utskottets överväganden24

2.1 Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria 24

2.1.1 Ärendenas formella hantering m.m. 24

2.1.2 Samlat utfall av subsidiaritetsprövningarna sedan 2009 35

2.1.3 Kommissionens motiveringar av subsidiaritetsprincipen 76

2.2.Yttranden från andra utskott 76

2.2.1 Finansutskottets yttrande..... 76

2.2.2 Skatteutskottets yttrande 77

2.2.3 Justitieutskottets yttrande 78

2.2.4 Trafikutskottets yttrande 78

2.2.5 Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 79

2.3 Utskottets ställningstagande 79

Bilaga 1

Finansutskottets yttrande 2025/26:FiU1y83

Bilaga 2

Skatteutskottets yttrande 2025/26:SkU3y89

Bilaga 3

Justitieutskottets protokollsutdrag 2025/26:595

Bilaga 4

Trafikutskottets yttrande 2025/26:TU2y96

Bilaga 5

Miljö- och jordbruksutskottets protokollsutdrag 2025/26:4..... 104

Bilaga 6

Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen under 2024105

Bilaga 7

Avgjorda subsidiaritetsärenden under 2024 – per politikområde.....111

Bilaga 8

Antalet utkast till lagstiftningsakter under 2010–2024 – per politikområde114

Bilaga 9

Antalet motiverade yttranden under 2010–2024 – per politikområde.....118

Tabeller

Tabell 1 Antalet utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2024 24

Tabell 2 Antalet utkast till lagstiftningsakter per utskott 2010–2024 26

Tabell 3 Antalet utkast till lagstiftningsakter och antalet motiverade yttranden i riksdagen 2010–2024.....	32
Tabell 4 Antalet motiverade yttranden per utskott 2010–2024.....	33
Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom konstitutionsutskottets område.....	38
Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom finansutskottets område	42
Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom skatteutskottets område	47
Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom justitieutskottets område	50
Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom civilutskottets område	53
Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom försvarsutskottets område	56
Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom socialutskottets område	59
Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom trafikutskottets område.....	63
Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom miljö- och jordbruksutskottets område.....	67
Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom näringsutskottets område	71
Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom arbetsmarknadsutskottets område	75

Utskottets anmälan

Konstitutionsutskottet anmäler härmed för riksdagen resultatet av den uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som redovisas i detta betänkande enligt 7 kap. 8 § andra stycket riksdagsordningen.

Stockholm den 16 december 2025

På konstitutionsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mats Green (M), Michael Rubbestad (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Oskar Svärd (M), Per-Arne Håkansson (S), Mauricio Rojas (L), Amalia Rud Stenlöf (S), Ulrik Nilsson (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Susanne Nordström (M), Jan Riise (MP), Lars Englund (M) och Fredrik Lindstål (C).

1 Redogörelse för ärendet

1.1 Ärendet och dess beredning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § andra stycket riksdagsordningen (RO) till uppgift att pröva om ett utkast till en av unionens lagstiftningsakter strider mot subsidiaritetsprincipen.¹ Subsidiaritetsprövningarna utförs av utskotten i riksdagen.

Konstitutionsutskottet ska därutöver enligt 7 kap. 8 § andra stycket RO följa tillämpningen i riksdagen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Utskottet meddelar kammaren sina iakttagelser genom ett betänkande (KU5).

I detta betänkandet redogörs för uppföljningen av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2024. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Subsidiaritetsprövningar som inleddes under hösten 2024 men avslutades först under våren 2025 ingår inte i den här uppföljningen utan tas i stället upp vid nästa uppföljning. Årets uppföljning är den sextonde i ordningen.²

Som ett led i beredningen av ärendet gav konstitutionsutskottet övriga utskott möjlighet att yttra sig över iakttagelserna i en promemoria som hade upprättats inom utskottet. Konstitutionsutskottet önskade särskilt

- en kommentar till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden sedan Lissabonfördragets ikraftträdande både generellt och när det gäller de motiverade yttranden som utskottet lämnat
- en samlad bedömning av dels i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, dels hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen
- en kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen
- kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av Interparliamentary EU information exchange (Ipex) och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner eller om utskottet haft några

¹ En ny riksdagsordning trädde i kraft den 1 september 2014. Fram till den 31 augusti 2014 fanns bestämmelsen i 10 kap. 6 § åttonde stycket RO.

² För tidigare uppföljningar, se bet. 2010/11:KU18, bet. 2011/12:KU4 och bet. 2012/13:KU8. Fr.o.m. riksmötet 2013/14 redovisas uppföljningen årligen i betänkande KU5.

- kontakter med sina motsvarigheter i andra nationella parlament för inhämtande och utlämnande av information
- kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar

Yttranden har kommit in från finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet, trafikutskottet och miljö- och jordbruksutskottet (bilaga 1–5).

Till betänkandet bifogas en förteckning över de subsidiaritetsärenden som avgjordes i riksdagen under 2024 (bilaga 6). Vidare bifogas en förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden per politikområde under 2024 (bilaga 7). Denna förteckning innehåller uppgifter om vilken rättslig grund i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (förkortas EUF-fördraget) som kommissionen i huvudsak har angett ligger till grund för de olika utkasten och vilket politikområde utkasten i huvudsak gäller.

En sammanställning över det totala antalet utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2010–2024 uppdelat per politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget bifogas också (bilaga 8). Till betänkandet bifogas även en förteckning över det totala antalet motiverade yttranden som lämnats av riksdagen uppdelat per politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget under 2010–2024 (bilaga 9).

1.2 Bakgrund

1.2.1 Inriktningen på uppföljningen

Utskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen består av två delar. En del avser den rent formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter. Uppföljningen i denna del gäller vilka subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen och vilka metoder som har använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Enbart en sådan formellt inriktad uppföljning torde dock inte svara fullt ut mot den uppgift som konstitutionsutskottet är avsett att ha enligt förarbetena. Utredningen som lade fram förslaget till ändringar i riksdagsordningen ansåg det värdefullt om ett organ följer utvecklingen av riksdagens subsidiaritetskontroll och samlar erfarenheter från olika områden (framst. 2008/09:RS4 s. 53). Utredningen ansåg att konstitutionsutskottet var bäst lämpat att fylla det behov som Riksdagskommittén tidigare hade pekat ut av ett organ med ett ”helikopterperspektiv” på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (framst. 2008/09:RS4 s. 53; se även framst. 2005/06:RS3 s. 59).

Om det uttalade behovet av ett helikopterperspektiv på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen ska kunna tillgodoses bör uppföljningen även uppmärksamma utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar. Samtidigt bör uppföljningen inte innebära att konstitutionsutskottet genomför nya subsidiaritetskontroller i varje enskilt ärende. Det skulle knappast vara lämpligt i konstitutionellt hänseende, och det skulle inte heller vara förenligt med uppfattningen i förarbetena, dvs. att det är respektive utskott som är bäst

lämpat att genomföra kontrollen (framst. 2008/09:RS4 s. 52, bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Mot denna bakgrund avser uppföljningen i den andra delen utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på en övergripande nivå. Detta görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetsprövningar har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt kommer att kunna relateras till olika mål. Mål kan finnas både på EU-nivå, t.ex. i fördragen, och på nationell nivå, t.ex. i grundlag eller vanlig lag eller i form av särskilda riksdagsbeslut på ett område. På sikt kan man få en bild av hur utvecklingen av kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna har påverkat förutsättningarna för att uppfylla de befintliga målen. I uppföljningen kan uppmärksammas om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte var för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds för när men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara.

Vid konstitutionsutskottets tidigare uppföljningar har vissa brister i kommissionens motiveringar när det gäller subsidiaritetsprincipen uppmärksamats. Mot denna bakgrund görs även i denna uppföljning en översiktlig genomgång av kommissionens motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen.

1.2.2 Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget

Subsidiaritetsprincipen

Lissabonfördraget ger de nationella parlamenten en särskild roll när det gäller kontrollen av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Innebörden av subsidiaritetsprincipen framgår av artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen (förkortas EU-fördraget):

Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna [...] och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Subsidiaritetsprincipen gäller således inte på de områden där unionen har exklusiv befogenhet, dvs. områden där unionen ensam har beslutanderätten. Sådana områden är tullunionen, vissa konkurrensregler, den gemensamma handelspolitiken och den monetära politiken för medlemsstater som har euron som valuta (se artikel 3 i EUF-fördraget). För övriga områden inom unionssamarbetet där befogenheten är delad mellan unionen och medlemsstaterna gäller att subsidiaritetsprincipen ska tillämpas.

Delade befogenheter

Enligt artikel 4 i EUF-fördraget ska unionen ha delad befogenhet med medlemsstaterna om den genom fördragen tilldelas en befogenhet som inte omfattas av de områden som omfattas av artikel 3 och 6 i EUF-fördraget. Det

gäller således bl.a. den inre marknaden, socialpolitik, miljö, konsumentskydd, transport, energi och området med frihet, säkerhet och rättvisa. Enligt artikel 6 i EUF-fördraget har unionen befogenhet att vidta stödjande åtgärder t.ex. i fråga om industripolitik, kultur och turism.

Av artikel 2 i EUF-fördraget framgår vidare att när fördragen tilldelar unionen en befogenhet som ska delas med medlemsstaterna på ett visst område, får unionen och medlemsstaterna lagstifta och anta rättsligt bindande akter på detta område. Medlemsstaterna ska utöva sin befogenhet om unionen inte har utövat sin befogenhet.

När det gäller de delade kompetenserna anses den nödvändiga kompetensöverföringen äga rum i och med att fördragen ratificeras och en stat överlåter suveränitetsrättigheter (Melin & Nergelius, EU:s konstitution, Maktfördelningen mellan den europeiska unionen, medlemsstaterna och medborgarna, 7:e uppl., 2012, s. 31). På dessa områden har EU och medlemsstaterna en samtidig kompetens. Varje gång som rådet och Europaparlamentet utfärdar en rättsakt i ett givet ämne upphör medlemsstaternas rätt att lagstifta på ett sätt som står i strid med eller kan påverka den gemensamma rättsaktens tillämpning (Melin & Nergelius, s. 31 f.).

Det som sker kan beskrivas som att unionen successivt utnyttjar den genom fördragen givna kompetensen i takt med att rättsakter beslutas. I samma takt upphör den tidigare samtidiga kompetensen hos medlemsstaterna. Detta brukar kallas lagstiftningsutrymmets upptagenhet eller EU-rättens spärrverkan. I den utsträckning som gemensamma normer beslutas blir utrymmet för nationell lagstiftning upptaget eller in-tecknat (Melin & Nergelius, s. 31, se även Bernitz & Kjellgren, Europarättens grunder, 7:e uppl., 2022, s. 39).

EU-institutionernas och de nationella parlamentens roll

Enligt artikel 5.3 i EU-fördraget ska å ena sidan unionens institutioner tillämpa subsidiaritetsprincipen i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (förkortas protokoll nr 2). De nationella parlamenten ska å andra sidan se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med det förfarande som anges i protokollet.

Enligt artikel 5 i protokoll nr 2 ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller i förekommande fall någon annan är förslagsställare.

Kommissionen, och i förekommande fall andra förslagsställare, ska översända sina utkast till lagstiftningsakter och sina ändrade utkast till de nationella parlamenten. Efter att utkastet har översänts till de nationella parlamenten får varje nationellt parlament (eller kammare i ett sådant parlament som har två kammare) lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med skälen till att det anser att det aktuella utkastet inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

De nationella parlamenten har åtta veckor på sig från den dagen då ett utkast översänds att lämna ett sådant motiverat yttrande.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen ska ta hänsyn till alla motiverade yttranden från de nationella parlamenten.

Gula kortet

Varje nationellt parlament har två röster, vilket innebär att det – efter Storbritanniens utträde – finns totalt 54 röster inom EU. I de länder som har tvåkamarsystem har kamrarna en röst vardera. Om minst en tredjedel av det totala antalet röster som tilldelats de nationella parlamenten, dvs. 18 röster, står bakom uppfattningen att ett lagstiftningsutkast strider mot subsidiaritetsprincipen ska utkastet omprövas av kommissionen eller i förekommande fall av en annan förslagsställare. Detta kallas det gula kortet. För ett utkast till lagstiftningsakt som avser straffrättsligt samarbete och polissamarbete är tröskeln en fjärdedel, dvs. något lägre (14 röster). Efter omprövningen kan kommissionen eller någon annan förslagsställare besluta att antingen vidhålla utkastet, ändra det eller dra tillbaka det. Detta beslut ska vara motiverat.

Orange kortet

Inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet kan ett förslag till lagstiftningsakt, som lett till att minst en enkel majoritet av de nationella parlamentens röster har ställt sig bakom kritiska yttranden, få ytterligare konsekvenser under lagstiftningsprocessen. Detta kallas det orange kortet. Efter omprövningen kan kommissionen besluta att antingen vidhålla förslaget, ändra det eller dra tillbaka det. Om kommissionen väljer att vidhålla förslaget, ska den i ett motiverat yttrande ange skälen till varför den anser att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Före den första behandlingen ska Europaparlamentet och rådet ta ställning till om lagstiftningsförslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och ska då särskilt beakta de motiveringar som angetts och delas av majoriteten av de nationella parlamenten samt kommissionens motiverade yttrande. Om rådet med en majoritet på 55 procent av rådsmedlemmarna eller Europaparlamentet med en majoritet av de avgivna rösterna anser att lagstiftningsförslaget inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen, ska förslaget inte behandlas vidare.

Ogiltighetstalan enligt Lissabonfördraget

Enligt artikel 263 i EUF-fördraget ska EU-domstolen granska lagenligheten av sådana lagstiftningsakter som antas av rådet, kommissionen eller Europeiska centralbanken och som inte är rekommendationer eller yttranden. EU-domstolen ska också granska lagenligheten av sådana rättsakter som antas av Europaparlamentet eller Europeiska rådet och som ska ha rättsverkan i förhållande till tredje man och sådana akter antagna av unionens organ eller byråer som är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje man. För detta

ändamål ska domstolen vara behörig att pröva talan som väcks av en medlemsstat, Europaparlamentet, rådet eller kommissionen om bristande behörighet, åsidosättande av väsentliga formföreskrifter, åsidosättande av fördragen eller av någon rättsregel som gäller dess tillämpning eller maktmissbruk.

En talan som avses i denna artikel ska väckas inom två månader från den dag då åtgärden offentliggjordes eller delgavs klaganden eller, om så inte skett, från den dag då klaganden fick kännedom om åtgärden, allt efter omständigheterna.

Enligt artikel 8 i protokoll nr 2 är EU-domstolen bl.a. behörig att pröva en talan om åsidosättande av subsidiaritetsprincipen genom en lagstiftningsakt som i enlighet med artikel 263 i EUF-fördraget har väckts av en medlemsstat eller som i enlighet med denna medlemsstats rättsordning har överlämnats av denna på dess nationella parlaments vägnar eller för en kammare i detta parlament.

Utskottens roll i den fortsatta lagstiftningsprocessen

Lissabonutredningen påminde i sin rapport om vikten av att riksdagen genom det berörda utskottet bevakar subsidiaritetsprincipens hantering i den fortsatta lagstiftningsprocessen. Om riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande i frågan är det enligt utredningen särskilt viktigt att denna del av frågan bevakas (framst. 2008/09:RS4 s. 55).

Om den föreslagna rättsakten antas utan att riksdagens synpunkter beaktats av EU:s institutioner ansåg utredningen att det kan finnas anledning att överväga om ytterligare åtgärder bör vidtas. Protokollet ger, som nämnts, de nationella parlamenten en möjlighet att via sina regeringar väcka en ogiltighetstalan i EU-domstolen inom två månader efter det att rättsakten antagits. Riksdagen kan genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att väcka en fråga av detta slag vid domstolen. Initiativ till ett sådant tillkännagivande får tas antingen genom en motion eller i form av ett utskottsinitiativ.

Konstitutionsutskottet gjorde inte något uttalande om detta i sitt betänkande Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen (bet. 2009/10:KU2). Utskottet har dock senare gjort vissa uttalanden om denna fråga. Vid uppföljningen 2012 uttalade utskottet att rutiner borde införas för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen. Utskottet konstaterade då att riksdagen saknade sådana fasta rutiner för information om när lagstiftningsförslagen antagits (bet. 2012/13:KU8 s. 52). Vid uppföljningen 2013 vidhöll utskottet att det skulle vara ett stöd för utskotten om man centralt inom Riksdagsförvaltningen bevakade när lagstiftningsförslag antas av rådet och i förekommande fall Europaparlamentet. Bevakningen borde också inbegripa kommissionens tillbakadraganden av förslag. Utskottet ansåg att informationen ska förmedlas till utskotten. Enligt konstitutionsutskottet är det

sedan utskottens uppgift att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen. Den analys som behöver utföras bör således utskotten stå för. Konstitutionsutskottet ansåg det vara naturligt att uppföljningen fokuserar på de fall där riksdagen lämnat ett motiverat yttrande (bet. 2013/14:KU5 s. 39).

EU-samordningens roll att bevaka när lagstiftningsakter antas

Sedan våren 2014 bevakar EU-samordningen inom Riksdagsförvaltningen när lagstiftningsförslag som subsidiaritetsprövats antas och underrättar därefter utskotten. Det görs genom att EU-samordningen via e-post meddelar det berörda utskottskansliet när en lagstiftningsakt antas.

1.2.3 Subsidiaritetsprövningen i riksdagen

Enligt 9 kap. 20 § andra stycket RO ska riksdagen pröva om ett utkast till en av unionens lagstiftningsakter strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen prövar samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Efter att ett utkast till lagstiftningsärende mottagits i riksdagen hänvisar kammaren utkastet till det utskott vars beredningsområde ärendet gäller. Detta utskott har sedan i uppgift att pröva om utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen och, om det anser att så är fallet, avge ett utlåtande till kammaren med förslag till ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (10 kap. 3 § RO). Utskottet ska också avge ett utlåtande om minst fem ledamöter av utskottet begär det. I annat fall ska utskottet genom ett protokollsutdrag anmäla till kammaren att utkastet inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Ett beslut i kammaren om ett motiverat yttrande ska meddelas Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande genom en riksdagsskrivelse (11 kap. 21 § andra stycket RO).

Under beredningen av subsidiaritetsärendena har det beredande utskottet möjlighet att inhämta yttranden från andra utskott enligt bestämmelserna i 10 kap. 7 § RO. Detta innebär att ett utskott vid behov kan begära ett yttrande från konstitutionsutskottet om ett utskott vid prövningen av subsidiaritetsfrågan i ett visst fall känner tvekan om subsidiaritetsprincipens innebörd och dess tillämpning i praxis (se framst. 2008/09:RS4 s. 53, bet. 2009/10:KU2 s. 14).

Ett utskott kan även begära att regeringen lämnar information om sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (10 kap. 10 § andra stycket RO). Sådan information ska lämnas inom två veckor från den dag då utskottet begär det och kan lämnas antingen skriftligen eller muntligen av ett statsråd eller en statssekreterare, eller undantagsvis av en annan tjänsteman från det berörda departementet.

1.2.4 Konstitutionsutskottets uttalanden om subsidiaritetsprövningen

Konstitutionsutskottet har uttalat att uppföljningen kommer att kunna ge utskotten vägledning i subsidiaritetskontrollen och också påmint om att utskotten vid behov kan inhämta konstitutionsutskottets synpunkter i fråga om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen genom möjligheten för det beredande utskottet att inhämta yttranden från andra utskott i ärendet (bet. 2009/10:KU2 s. 14).

I det följande beskrivs några av konstitutionsutskottets tidigare uttalanden om subsidiaritetsprövningen.

En lämplighetsprövning

Vid behandlingen av riksdagsstyrelsens framställning Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen uttalade konstitutionsutskottet att subsidiaritetsprövningen i huvudsak är en lämplighetsprövning och att denna därför ska utföras av det utskott som innehar sakkunskapen på området i fråga (framst. 2008/09:RS4, bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Konstitutionsutskottet underströk att prövningen handlar om att fastställa på vilken nivå – unionsnivå eller någon nationell nivå – den föreslagna åtgärden ska vidtas, inte huruvida den föreslagna åtgärden ska vidtas eller inte. Vid denna prövning bör utskotten hämta vägledning från de riktlinjer som alltsedan subsidiaritetsprincipen infördes i EU-fördraget 1992 varit vägledande vid tillämpningen av subsidiaritetsprincipen, och som Lissabonutredningen hänvisat till (se framst. 2008/09:RS4 s. 52).

Först ställs frågan om det är möjligt att uppnå målen för den föreslagna åtgärden genom att den vidtas på nationell, regional eller lokal nivå. Om svaret är nekande ska åtgärden vidtas på unionsnivå. Om svaret är jakande ska frågan ställas om målen för åtgärden kan uppnås bättre genom att den vidtas på unionsnivå.

För att besvara den sistnämnda frågan bör följande följdfrågor ställas:

- Finns det viktiga gränsöverskridande aspekter på den föreslagna åtgärden som inte på ett tillfredsställande sätt kan regleras genom åtgärder av medlemsstaterna?
- Skulle underlåtenhet att handla på unionsnivå stå i strid med fördragets krav eller på annat sätt avsevärt skada medlemsstaternas intressen?
- Skulle en åtgärd på unionsnivå på grund av sin omfattning eller sina verkningar innebära klara fördelar jämfört med en åtgärd på medlemsstatsnivå?

Denna metod att fastställa på vilken nivå en åtgärd bör vidtas har utskottet sedermera valt att kalla tvåstegsmetoden (bet. 2010/11:KU18 s. 22).

Kan en subsidiaritetsprövning inkludera en proportionalitetsbedömning?

Vid sin första uppföljning hösten 2010 av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen noterade konstitutionsutskottet att det av fördragets och protokollets ordalydelser inte följer någon skyldighet för de nationella parlamenten att följa proportionalitetsprincipens tillämpning (bet. 2010/11:KU18 s. 22). Av detta torde dock inte, ansåg utskottet, motsatsvis kunna dras någon slutsats om att de nationella parlamenten inte får eller bör göra en sådan prövning inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Tvärtom ansåg utskottet det finnas visst stöd i litteraturen och i EU-domstolens praxis (se nedan) för att ett visst mått av proportionalitetsbedömning kan anses ingå inom ramen för subsidiaritetsprövningen.

Utskottet anförde att utgångspunkten är att beslut ska fattas på nationell, regional eller lokal nivå. Unionen ska på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva och därför bättre kan uppnås på EU-nivå. Av orden ”endast om och i den mån” fick det, enligt utskottet, anses framgå att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium och att det därav följer att den föreslagna åtgärden inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen. Utskottet torde således vara oförhindrade att göra en sådan form av proportionalitetstest inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Utskottet underströk dock att subsidiaritetsprövningen handlar om att avgöra om en åtgärd bör vidtas på medlemsstatsnivå eller unionsnivå, inte om att framföra synpunkter i sak på den föreslagna åtgärden.

Utskottet fann stöd för sitt ställningstagande bl.a. i en dom från EU-domstolen från 2002.³ I avgörandet som gällde giltigheten av direktivet om tobaksmärkning hade domstolen bl.a. att ta ställning till frågan huruvida direktivet hade antagits med iakttagande av subsidiaritetsprincipen. För att besvara frågan måste det enligt domstolen först undersökas om målet för den planerade åtgärden bättre kunde uppnås på gemenskapsnivå. Domstolen fann att så var fallet. Därefter anförde domstolen följande:

Det skall för det andra konstateras att omfattningen av den åtgärd som vidtagits av gemenskapen i det förevarande fallet även uppfyller kraven enligt subsidiaritetsprincipen genom att den [...] inte går längre än vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen.

Det har med hänvisning till avgörandet ansetts att subsidiaritetsbedömningen innefattar såväl ett effektivitets- som ett proportionalitetstest och att EU-domstolen utför proportionalitetsbedömningen inom ramen för subsidiaritetsbedömningen (Hettne, Subsidiaritetsprincipen: Politisk granskning eller juridisk kontroll?, Sieps 2003:4, s. 29; se även rapport 2013/14:RFR10 Subsidiaritet i EU efter Lissabon av Hettne m.fl., s. 26 f.).

³ EG-domstolens dom av den 10 december 2002 i mål C-491/01 British American Tobacco (Investments) Ltd och Imperial Tobacco Ltd, REG 2002, s. I-11453.

Bemyndiganden att anta s.k. delegerade akter eller genomförandeakter

Finansutskottet har i flera yttranden till konstitutionsutskottet ansett att det skulle kunna vara av värde att konstitutionsutskottet tar upp frågan om vilken betydelse möjligheten till s.k. delegerade akter och genomförandeakter i utkast till lagstiftningsakter bör ha vid subsidiaritetsprövningar.

Mot bakgrund av finansutskottets väckta fråga framhöll konstitutionsutskottet följande vid uppföljningen 2018 (bet. 2018/19:KU5 s. 83 f.).

Det är en mycket intressant men komplex fråga som finansutskottet väckt. Frågan rör tolkningen av EU-fördragets bestämmelser om subsidiaritetsprincipen och nationella parlaments befogenhet att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt är förenligt med principen.

Möjligheten att bemyndiga kommissionen att anta delegerade akter och genomförandeakter framgår av artiklarna 290 och 291 i EUF-fördraget. Bestämmelser med sådana bemyndiganden tas in i särskilda artiklar i utkasten till lagstiftningsakter. Nationella parlaments subsidiaritetsprövning enligt protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna begränsas till prövningen av utkast till lagstiftningsakter. Nationella parlament prövar således inte de delegerade akter eller genomförandeakter som kan komma att antas med stöd av ett bemyndigande i en lagstiftningsakt.

Inledningsvis kan konstateras att den parlamentariska EU-kommittén uppmanade utskotten att beakta de angivna ramarna för subsidiaritetsprövningen och hänvisade till möjligheten att kanalisera synpunkter som inte direkt hänför sig till subsidiaritetsprincipens tillämpning genom överläggningar med regeringen (2017/18:URF1 s. 192 och 269). Konstitutionsutskottet har även framhållit att det inte handlar om att framföra synpunkter i sak på den föreslagna åtgärden inom ramen för subsidiaritetsprövningen.

Som nämnts inledningsvis i detta betänkande handlar subsidiaritetsprövningen om att fastställa på vilken nivå – unionsnivå eller nationell nivå – den föreslagna åtgärden ska företas, inte om den bör företas eller inte. Frågan som först måste ställas är om det är möjligt att uppnå målen för den föreslagna åtgärden på nationell nivå. Om så inte bedöms vara fallet kan det från subsidiaritetsynpunkt i princip inte ha någon betydelse om åtgärden regleras i en lagstiftningsakt, delegerad akt eller genomförandeakt, så länge regleringen är på EU-nivå. I den mån ett utskott har invändningar mot att en åtgärd föreslås regleras i en delegerad akt eller i en genomförandeakt i stället för i lagstiftningsakten, är det således en synpunkt som bör föras fram inom ramen för överläggningar med regeringen och inte inom ramen för prövningen av om utkastet till lagstiftningsakt är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Utifrån de avgränsningar som ställs upp i artiklarna 290 och 291 i EUF-fördraget torde i regel ett bemyndigande i en lagstiftningsakt inte heller i övrigt, såvitt utskottet kan bedöma, innebära att lagstiftningsakten kan ifrågasättas ur subsidiaritetsynpunkt. Det kan dock inte uteslutas att ett bemyndigande någon gång bedöms innebära stöd för en framtida reglering av åtgärder vars mål bättre tillgodoses på nationell nivå. I sådana fall torde en invändning kunna göras inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Det är då viktigt att utskottet motiverar varför det anser att bemyndigandet medför att utkastet till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen.

Information om andra nationella parlaments subsidiaritetsprövningar

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten (se bet. 2010/11:KU18 s. 36 och bet. 2013/14:KU5 s. 74). Utskottet har anfört att syftet med samarbetet mellan parlamenten inom EU bl.a. är att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna i unionsfrågorna, särskilt när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen.

I uppföljningen under riksmötet 2011/12 konstaterade utskottet att några kontakter med andra nationella parlament – med undantag för finansutskottet – inte föreföll ha tagits under den aktuella perioden. Som en möjlig förklaring angavs att utskotten helt enkelt inte ansett sig ha behov av informationsutbyte med andra länders parlament. Utskottet framhöll dock värdet av sådana kontakter när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen, och om möjligt på politisk nivå. Ett syfte kan vara att rent allmänt skaffa information om vilka synpunkter som kan anläggas i fråga om ett förslags förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Ett annat syfte kan vara att göra andra länder uppmärksamma på synpunkter som ett utskott i riksdagen har eller att samla många länder för att uppnå de i protokollet angivna tröskelvärdena för att få ett förslag omprövat. Om sådana kontakter tas på tjänstemannanivå ansåg dock utskottet att de först bör vara förankrade i utskottet (bet. 2011/12:KU4 s. 47).

Vid riksmötet 2014/15 pekade utskottet på att det finns möjligheter till informationsutbyte exempelvis inom ramen för Cosac (Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor) och andra interparlamentariska möten (bet. 2014/15:KU5 s. 79). För att ett sådant möte ska bidra till informationsutbyte som leder till ett gult kort måste det dock infalla under åttaveckorsfristen, vilket sällan torde vara fallet, påpekade utskottet. Utskottet ansåg det inte vara möjligt att inom den då aktuella uppföljningen besvara frågan om hur ett närmare samarbete mellan de nationella parlamenten skulle kunna komma till stånd, men ansåg att frågan måste börja diskuteras. Utskottet ansåg att det möjligen kunde finnas skäl för självvrannsakan när det gäller hur samarbetet hade fungerat dithills.

Vid ett antal uppföljningar har utskottet framhållit att flera av utskotten har goda erfarenheter av den möjlighet till informationsutbyte som riksdagens representant vid EU:s institutioner kan erbjuda (se t.ex. bet. 2012/13:KU8 s. 55 f., bet. 2015/16:KU5 s. 66, bet. 2019/20:KU5 s. 95). Riksdagens representant träffar sina motsvarigheter vid regelbundna möten och är därför en värdefull ingång vid informationsutbyte.

Utskottet har vidare vid upprepade tillfällen konstaterat att det finns en förbättringspotential i fråga om i vilken omfattning information laddas upp på Ipex (Interparliamentary EU information exchange) webbplats och att den laddas upp på ett språk som är tillgängligt för andra parlament (se t.ex. bet. 2016/17:KU5 s. 55, bet. 2021/22:KU5 s. 88 och bet. 2022/23:KU5 s. 84). Utskottet har också uttalat att riksdagen bör verka för att Ipex utvecklas till att bli ett effektivare verktyg för informationsutbyte mellan de nationella parlamenten (bet. 2015/16:KU5 s. 66 och bet. 2016/17:KU5 s. 55). I juli 2021

lanserades en ny version av Ipex webbplats. Syftet med den nya versionen har bl.a. varit att det ska bli lättare för de nationella parlamenten att ladda upp information på webbplatsen. Förhoppningen med denna förändring var att benägenheten att över huvud taget ladda upp information skulle öka. Konstitutionsutskottet har ställt sig positivt till alla förbättringar som kan leda till att informationen på Ipex webbplats är uppdaterad och så fullständig som möjligt. Vid uppföljningarna 2021/22 och 2022/32 har utskottet dock ansett att det varit för tidigt att avgöra om den nya versionen har lett till en ökad benägenhet att ladda upp information (bet. 2021/22:KU5 s. 88 och bet. 2022/23:KU5 s. 84).

Vid uppföljningen under riksmötet 2018/19 nämnde utskottet när det gäller frågan om samarbete med andra parlament bl.a. att den parlamentariska EU-kommittén ansåg att riksdagen bör samarbeta mer med andra nationella parlament och uppmuntrade till kompletterande informationsutbyte på politisk nivå baserat på vad som med någorlunda rimlighet kan förutses bli utskottet slutsats i subsidiaritetsprövningen (2017/18:URF1 s. 193). Förutom den tidsmässiga fördelen att inte avvakta ett faktiskt beslut ansåg EU-kommittén att sådant informationsutbyte har den fördelen att den sker på politisk nivå. EU-kommittén framhöll att det bör överlåtas åt utskotten att utforma rutiner för att sprida information på politisk nivå till andra nationella parlament. Konstitutionsutskottet delade EU-kommitténs uppfattning i dessa frågor (bet. 2018/19:KU5 s. 85).

Utskottsavdelningen inom Riksdagsförvaltningen har tagit fram exempel på föredragningspromemorior för utskotten att använda vid beredningen av subsidiaritetsärendena och exempel på rutiner för utskottens informationsutbyte med andra nationella parlament vid motiverade yttranden (se även nedan). Promemoriorna har diskuterats och förankrats vid ordförande-konferensen.

1.2.5 Den parlamentariska EU-kommittén

Den parlamentariska EU-kommittén överlämnade i februari 2018 betänkandet EU-arbetet i riksdagen (2017/18:URF1). I framställningen 2017/18:RS8 EU-arbetet i riksdagen föreslog riksdagsstyrelsen ändringar i riksdagsordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som grundade sig på kommitténs lagförslag. På förslag av konstitutionsutskottet biföll riksdagen lagförslagen (bet. 2018/19:KU7, rskr. 2018/19:22 och 23). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2019.

EU-kommitténs uppdrag var att se över riksdagens arbete med EU-frågor. När det gäller riksdagens subsidiaritetskontroll gjorde EU-kommittén flera uttalanden (se bl.a. 2017/18:URF1 s. 187 f.). Kommittén ansåg att riksdagens subsidiaritetskontroll är meningsfull, och att formen för den är ändamålsenlig. Utskotten ansågs ha goda och tillräckliga möjligheter att fokusera sina ansträngningar på de mer komplicerade ärendena. EU-kommittén framhöll att subsidiaritetsärendena bör behandlas inom åttaveckorsfristen, och att detta

medges under rådande förutsättningar för riksdagsarbetet. Ändrade majoritetsförhållanden efter riksdagsval kan få genomslag genom att ett utlåtande i ett subsidiaritetsärende återförvisas till ett av den nyvalda riksdagens utskott för ytterligare beredning. Kommittén gjorde bedömningen att resultatet av riksdagens subsidiaritetsprövning påverkar regeringens handlingsutrymme enbart om det vävs in i resultaten av överläggningar och samråd.

Kommittén uttalade vidare att den kunde se att det ligger i sakens natur att den politiska subsidiaritetsprövningen inte enkelt låter sig begränsas. Kommittén uppmanade dock utskotten att beakta de angivna ramarna för subsidiaritetsprövningen och hänvisade till möjligheten att kanalisera synpunkter som inte direkt hänför sig till subsidiaritetsprincipens tillämpning genom överläggningar med regeringen.

Uppmaningen att beakta de angivna ramarna för subsidiaritetsprövningen upprepades i avsnittet om funktionsfördelningen mellan regering och riksdag. Kommittén uttalade att det kan ifrågasättas om en alltför extensiv syn på subsidiaritetsprövningen och vad som kan framföras i ett motiverat yttrande är förenlig med den tänkta funktionsfördelningen där regeringen företräder Sverige och den svenska ståndpunkten i förhandlingarna inom EU (se 2018/19:URF1 s. 268 f.). Kommittén framhöll vidare att utskotten bör använda riksdagens representant vid EU:s institutioner för att sprida information till de andra nationella parlamenten. Utskotten bör också utforma rutiner för ett kompletterande informationsutbyte på politisk nivå.

Kommittén noterade även att riksdagen gör en egen aktiv bedömning av vilka utkast till lagstiftningsakter som omfattas av subsidiaritetskontrollmekanismen och att den förslagsställande institutionens bedömning i detta avseende således inte automatiskt blir gällande (se vidare nedan).

Riksdagsstyrelsen gav i juni 2018 riksdagsdirektören i uppdrag att bl.a. analysera behovet av ytterligare åtgärder med anledning av EU-kommitténs rekommendationer. Riksdagsdirektören beslutade i sin tur att ge avdelningschefen för utskottsavdelningen och t.f. sekretariatschefen för EU-samordningen i uppdrag att analysera, bereda och genomföra de åtgärder som var motiverade av riksdagsstyrelsens uppdrag i fråga om den parlamentariska EU-kommitténs rekommendationer. Uppdraget redovisades till Riksdagsdirektören i januari 2019 (dnr 2144-2017/18). Riksdagsdirektören redovisade sitt uppdrag till riksdagsstyrelsen i februari 2019 (dnr 966-2017/18).

Som tidigare har nämnts har det inom utskottsavdelningen vid Riksdagsförvaltningen tagits fram vägledningar för utskottens subsidiaritetsprövningar och informationsutbyte med andra nationella parlament.

1.2.6 Utskottets reflektioner om subsidiaritetsmekanismen

Vid uppföljningen under riksmötet 2023/24 gjorde konstitutionsutskottet vissa allmänna reflektioner om subsidiaritetsmekanismen (bet. 2023/24:KU5 s. 98 f.).

Utskottet konstaterade inledningsvis att det är en fördragsenlig skyldighet för de nationella parlamenten att kontrollera att subsidiaritetsprincipens följs, men att det också är en möjlighet för de nationella parlamenten att utöva inflytande under EU:s beslutsprocess. Utskottet ställde sig frågan om de nationella parlamenten har tagit vara på denna möjlighet och därmed har fått det inflytande som är önskvärt.

Utskottet uttalade vidare bl.a. följande (bet. 2023/24:KU5 s. 98 f.):

På EU-nivå lämnade de nationella parlamenten totalt 32 motiverade yttranden under 2022. Inget förslag samlade tillräckligt med invändningar för att uppnå tröskeln för ett gult kort. Av kommissionens årsrapport om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten framgår att riksdagen under 2022 ensam stod för drygt 40 procent av de motiverade yttranden som de nationella parlamenten lämnade inom EU, vilket kan tyckas anmärkningsvärt.

Utskottet noterar samtidigt att endast ett begränsat antal nationella parlament har lämnat motiverade yttranden under senare år. Efter 2016 när 26 av 41 nationella parlament lämnade motiverade yttranden, minskade antalet successivt fram till 2021, när endast 7 av 39 nationella parlament lämnade motiverade yttranden. Under 2022 ökade antalet nationella parlament som lämnade motiverade yttranden något, men trots detta var det fortfarande endast 13 av 39 nationella parlament som lämnade motiverade yttranden.⁷ Samtidigt kan konstateras att de flesta nationella parlament lämnar yttranden inom ramen för den s.k. politiska dialogen. Av den senaste rapporten från kommissionen framgår att 30 av de nationella parlamenten deltog i den politiska dialogen.

En förklaring till det höga antalet motiverade yttranden från Sveriges riksdag kan vara att riksdagen tar ställning till samtliga förslag som översänds för subsidiaritetsprövning och att samtliga utskott har i uppgift att pröva förslag inom ramen för sina beredningsområden. De flesta andra parlament gör någon form av urval av vilka förslag som ska subsidiaritetsprövas. En annan förklaring skulle kunna vara att riksdagen endast i begränsad utsträckning deltar i den politiska dialogen (2017/18:URF1 s. 181 f.).

Den obalans och de skillnader som tycks finnas mellan i vilken utsträckning de nationella parlamenten använder sig av subsidiaritetsmekanismen väcker enligt utskottet en rad frågor. En fråga är om de nationella parlamenten som inte framställer några invändningar inom ramen för subsidiaritetsmekanismen inte gör det för att de inte har några invändningar eller om det t.ex. beror på att subsidiaritetsmekanismen inte upplevs som effektiv eller ändamålsenlig.

— — —

Utskottet anser att det från ett demokratiskt perspektiv är bekymmersamt om endast ett begränsat antal nationella parlament tillvaratar möjligheten att kontrollera tillämpningen av subsidiaritetsprincipen inom ramen för det särskilda förfarandet. De nationella parlamentens subsidiaritetskontroll är ett viktigt demokratiskt instrument inom ramen för EU:s beslutsfattande.

Utskottet gjorde liknande reflektioner i ett granskningsutlåtande om kommissionens årsrapport 2022 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten (COM(2023) 640, utl. 2023/24:KU19).

Kommissionen har lämnat ett svar med anledning av utskottets granskningsutlåtande (C(2024) 5649). I sitt svar anför kommissionen bl.a. följande. Kommissionen har i ett drygt decennium arbetat för att konsolidera strategin för bättre lagstiftning, inklusive efterlevnaden av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. För att stärka tillämpningen av dessa principer antog kommissionen 2021 reviderade riktlinjer och en reviderad verktygslåda för bättre lagstiftning, som föreskriver att tabellen för subsidiaritetsbedömning ska bifogas till alla politiskt känsliga och viktiga förslag, åtföljd av en konsekvensbedömning. Den oberoende nämnden för lagstiftningskontroll lägger särskilt stor vikt vid granskningen av denna som en del av kvalitetskontrollen av utkast till konsekvensbedömningar.

Kommissionen ser ett samband mellan att de nationella parlamenten lämnar färre motiverade yttranden samtidigt som utskottet (i sitt utlåtande) påtalar tydliga förbättringar av kommissionens motiveringar av subsidiaritetsprincipen. Kommissionen anser att minskningen av antalet motiverade yttranden också beror på att kommissionen nu till fullo tillämpar dagordningen och verktygen för bättre lagstiftning som innehåller en subsidiaritetsprövning av nya förslag.

Som svar på utskottets fråga om vad skälet är till att de nationella parlamenten inte framställer några invändningar framhåller kommissionen att merparten av de yttranden som nationella parlament utfärdat inom ramen för den politiska dialogen under de senaste tre åren innehållit förslag som omfattas av subsidiaritetsprövningen. Därmed förefaller minskningen av antalet motiverade yttranden inte vara resultatet av en motsvarande minskning av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar.

Kommissionen understryker vidare att den ser minskningen som ett tecken på att subsidiaritetskontrollen som genomförs som en del av dagordningen för bättre lagstiftning innan lagstiftningsförslag antas fungerar väl. Kommissionen anser att detta bekräftas av det faktum att en stor andel av de motiverade yttranden som inkommer inte tar upp konkreta överträdelse av subsidiaritetsprincipen, utan används för att påtala att kommissionen inte genomfört ingående bedömningar av konsekvenserna på nationell nivå som skulle göra det möjligt för de nationella parlamenten att till fullo bedöma om subsidiaritetsprincipen efterlevts på nationell nivå.

Kommissionen anför också att den lägger mycket stor vikt vid den politiska dialogen med de nationella parlamenten som infördes 2006. Den gör det möjligt för de nationella parlamenten att bidra med yttranden om kommissionens politiska initiativ och lagstiftningsinitiativ och med yttranden på eget initiativ på politikområden där kommissionen har befogenhet att agera. Enligt statistiken har 90-95 procent av yttrandena på senare år utfärdats inom ramen för den politiska dialogen.

Kommissionen har nyligen konstaterat att allt fler nationella parlament vill delta i den politiska processen eller lagstiftningsprocessen i ett tidigare skede. Antalet nationella parlament som valt att yttra sig om kommissionens arbetsprogram och upplysa kommissionen om sina egna nationella

prioriteringar bland de viktigaste initiativen på EU-nivå har ökat avsevärt på senare år.

Vid uppföljningen under riksmötet 2024/25 gjorde skatteutskottet och miljö- och jordbruksutskottet vissa reflektioner om subsidiaritetsmekanismen (bet. 2024/25:KU5 s. 79 f.). Skatteutskottet ansåg i sitt yttrande att riksdagen kan behöva öka sitt engagemang för att förbättra möjligheterna att nå tröskeln för ett gult kort i de fall riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande om att utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen, men såg en utmaning i att informera övriga nationella parlament inom ramen för åttaveckorsfristen. Med anledning av detta hänvisade konstitutionsutskottet till att den parlamentariska EU-kommittén kommit fram till att riksdagen borde samarbeta mer med andra nationella parlament och uppmuntrade till ett kompletterande informationsutbyte på politisk nivå baserat på vad som med någorlunda rimlighet kan förutses bli utskottets slutsats i subsidiaritetsprövningen. Förutom den tidsmässiga fördelen av att inte avvakta ett faktiskt beslut skulle ett sådant informationsutbyte enligt kommittén ha den ytterligare fördelen att det sker direkt mellan beslutsfattarna (2017/18:URF1 s. 193). Miljö- och jordbruksutskottet menade i sitt yttrande att det finns anledning för riksdagen att överväga huruvida riksdagen borde göra någon form av urval av vilka utkast till lagstiftningsakter som subsidiaritetsprövas. Konstitutionsutskottet hänvisade i denna del bl.a. till att EU-kommittén bedömde att den modell som valts för subsidiaritetskontrollen är ändamålsenlig och att kommittén framhöll värdet av den systematiska ansatsen där samtliga lagstiftningsutkast kontrolleras. Den systematiska kontrollen innebär dock inte att alla ärenden måste ägnas samma omsorg och beredas på samma sätt. Kommittén ansåg tvärtom att utskotten har goda och tillräckliga möjligheter att fokusera på de ärenden som kräver mer ingående analys och såg därför inte skäl att föreslå någon central funktion för att välja ut ärenden som ska prioriteras för behandling, på det sätt som sker i flera andra nationella parlament (2017/18:URF1 s. 188).

Vid uppföljningen hänvisade utskottet vidare till att Mario Draghi, i rapporten om EU:s framtida konkurrenskraft, föreslagit att en EU-utredning tillsätts för att analysera varför de nationella parlamenten inte använder sig av sin möjlighet att subsidiaritetspröva förslag till EU-lagstiftning. Utskottet avser att bevaka hur rapporten kommer att hanteras inom EU (bet. 2024/25:KU5 s. 81).

1.2.7 Subsidiaritetsprövningar och exklusiv befogenhet

Utskottets uttalanden om exklusiv befogenhet

Utskottet lyfte i en granskning av kommissionens årsrapport för 2011 om subsidiaritet och proportionalitet (COM(2012) 373) upp frågan om utvecklingen av en s.k. doktrin om ett slags exklusiv befogenhet för frågor av en viss art, dvs. att även andra frågor än de som uttryckligen nämns i artikel 3 i EUF-fördraget genom sin särskilda natur skulle kunna utgöra en för unionen

exklusiv befogenhet (utl. 2012/13:KU14). Utskottet lyfte fram frågan mot bakgrund av risken för att doktrinen skulle missbrukas. Även om doktrinen som sådan på många sätt var logisk kunde den enligt utskottet vara svår att godta om förslagsställaren för in moment som går utöver den särskilda natur som doktrinen härleds ur. Utskottet konstaterade slutligen att frågan om fastställande av unionens exklusiva befogenheter berördes vid två pågående mål (C-274/11 och C-295/11) vid EU-domstolen.

I en granskning av kommissionens årsrapporter för 2012 dels om subsidiaritet och proportionalitet (COM(2013) 566), dels om förbindelserna mellan kommissionen och de nationella parlamenten (COM(2013) 565) konstaterade utskottet att domstolen hade avgett dom i de förenade målen (utl. 2013/14:KU45). Utskottet anförde vidare följande:

I domen påminde domstolen om att det i artikel 2.6 EUF-fördraget anges att omfattningen av och de närmare villkoren för utövandet av unionens befogenheter fastställs i bestämmelserna i fördragen för varje område. Domstolens resonemang (punkterna 23–24) antyder att det sannolikt torde strida mot artikel 2.6 EUF-fördraget att slentrianmässigt betrakta förslag i s.k. interna organisationsfrågor som tillhörande unionens exklusiva befogenheter utan en analys om varje enskilt förslags rättsliga grund, och att detta skulle kunna leda till en otillbörlig utvidgning av räckvidden i artikel 3.1 EUF-fördraget. Utskottet kan även konstatera att kommissionen i en svarsskrivelse med anledning av utskottets ovannämnda granskning förklarat att den anser att förteckningen i artikel 3 i EUF-fördraget över de områden där unionen ska ha exklusiv befogenhet inte är uttömmande. Konstitutionsutskottet vill för egen del påminna om att regeringen har bedömt att förteckningen är uttömmande (se prop. 2007/08:168 s. 98). Utskottet saknar i dagsläget skäl att göra någon annan bedömning än regeringen.

Vid granskningen av kommissionens årsrapporter för 2013 dels om subsidiaritet och proportionalitet (COM(2014) 506), dels om förbindelserna mellan kommissionen och de nationella parlamenten (COM(2014) 507) gjorde utskottet ytterligare uttalanden om tolkningen av förteckningen i artikel 3 i EUF-fördraget (utl. 2014/15:KU9). Utskottet anförde följande:

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat frågan om tolkningen av förteckningen i artikel 3 EUF-fördraget, dvs. de områden som faller inom EU:s exklusiva befogenheter och som därmed inte omfattas av protokoll nr 2. Senast i förra årets utlåtande (utl. 2013/14:KU45 s. 27 f.) framhöll utskottet att regeringen har bedömt att förteckningen i artikel 3 EUF-fördraget är uttömmande [...] och att utskottet saknade anledning att göra någon annan bedömning. I sitt svar på riksdagens granskning av föregående års rapporter (K(2014) 5840) vidhåller kommissionen sin uppfattning att förteckningen i artikel 3 EUF-fördraget inte är uttömmande och att vissa förslag implicit faller inom unionens exklusiva befogenheter. Vissa förslag, särskilt EU:s budget och institutionella frågor, som inte uttryckligen nämns i artikel 3 i fördraget kan bara läggas fram på EU-nivå och omfattas enligt kommissionen därför implicit av EU:s exklusiva befogenhet.

Konstitutionsutskottet konstaterar att det råder delade meningar i fråga om tolkningen av artikel 3 EUF-fördraget. Samtidigt noterar utskottet att det för närvarande rör sig om ett begränsat antal rättsakter som

kommissionen anser implicit omfattas av artikel 3, och att dessa rättsakter är inom områden där det typiskt sett inte skulle uppstå några invändningar vad gäller subsidiaritet. Utskottet vill framhålla vikten av att kommissionen med konsekvens och noggrannhet anger vilken rättslig grund förslagen till rättsakter vilar på för att möjliggöra för de nationella parlamenten att följa tillämpningen av artikel 3. En extensiv tillämpning av artikeln kan få till följd att de nationella parlamentens rätt till invändning förlorar i betydelse, vilket i längden skulle försämra den demokratiska beslutsprocessen i EU.

Utskottet vidhöll därefter i utlåtande 2015/16:KU11 sin uppfattning om att artikel 3 i EUF-fördraget över de områden där unionen ska ha exklusiv befogenhet är uttömmande.

Utskottet har därefter inte uttalat sig om frågan om exklusiv befogenhet. I ett utlåtande 2023/24:KU19 om kommissionens årsrapport 2022 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten (COM(2023) 640) redogjorde utskottet för innehållet i kommissionens rapport, bl.a. en redogörelse av EU-domstolens dom i mål C-157/21 Polen mot Europaparlamentet och rådet, (ECLI:EU:C:2022:98). Utskottet gjorde dock inte något uttalande med anledning av detta.

EU-domstolens dom i mål C-157/21

EU-domstolens dom den 16 februari 2022 i mål C-157/21 gällde giltigheten av den generella villkorlighetsordningen för skydd av unionsbudgeten (förordning 2020/2092). Den rättsliga grunden för förordningen är artikel 322.1 a i EUF-fördraget. Denna artikel ger befogenhet att anta finansiella regler som särskilt ska ange närmare bestämmelser om budgetens uppställning och genomförande och om redovisning och revision.

I målet gjorde Polen, med stöd av Ungern, gällande att förordningen hade antagits i strid med den samrådsskyldighet som följer av protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (protokollet). Polen framhöll att skyddet av unionsbudgeten inte omnämns i artikel 3.1 i EUF-fördraget och att skyddet av unionsbudgeten därmed inte omfattas av unionens exklusiva befogenhet, utan av de befogenheter som unionen delar med medlemsstaterna. Kommissionen gjorde således en felaktig bedömning då den i sitt förslag till förordning fann att skyddet av unionsbudgeten ingår bland de områden där unionen har exklusiv befogenhet. Kommissionen hade vidare underlåtit att skicka förslaget till de nationella parlamenten i strid med protokollet.

EU-domstolen konstaterade inledningsvis att de bestämmelser i protokollet som handlar om subsidiaritetsprincipen endast är tillämpliga på ”de områden där [unionen] inte har exklusiv befogenhet”.

EU-domstolen ansåg att kommissionen gjorde en riktig bedömning när den i förslaget till förordningen angav att de finansiella reglerna för unionsbudgeten i artikel 322 i EUF-fördraget inte kan antas på medlemsstatsnivå.

EU-domstolen fann att finansiella regler om unionsbudgetens uppställning och genomförande, i den mening som avses i artikel 322.1 a i EUF-fördraget, omfattas av unionens befogenhet avseende unionens funktionssätt. En sådan befogenhet kan till sin natur endast utövas av unionen själv. Subsidiaritetsprincipen är således inte tillämplig.

Det saknades därmed belägg för Polens argument att kommissionen skulle ha åsidosatt sina processuella skyldigheter enligt bestämmelserna i protokollet.

EU-kommitténs uttalanden

Den s.k. EU-kommittén noterade att riksdagen gör en egen aktiv bedömning av vilka utkast till lagstiftningsakter som omfattas av subsidiaritetskontrollmekanismen och att den förslagsställande institutionens bedömning i detta avseende således inte automatiskt blir gällande. Kommittén ansåg att det är ett naturligt steg att riksdagen följer sin tolkning av kontrollmekanismens tillämpningsområde när det klarlagts att de förslagsställande institutionerna gör en delvis annan tolkning. Kommittén ansåg att den rutin som etablerats i riksdagen för dessa bedömningar, som innebär att Riksdagsförvaltningen uppmärksammar utskotten på fall där de kan behöva ta ställning till om ett utkast till en lagstiftningsakt ska bli föremål för en subsidiaritetsprövning, är ändamålsenlig (2018/19:URF1 s. 193).

2 Utskottets överväganden

2.1 Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

2.1.1 Ärendenas formella hantering m.m.

Subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2024

Riksdagen prövar samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds av kommissionen eller någon av de andra initiativtagarna enligt protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Under 2024 genomförde riksdagens utskott totalt 45 subsidiaritetsprövningar (se förteckningen över avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen 2024, bilaga 6). Av förteckningen framgår det att kommissionen var initiativtagare till alla utkast till lagstiftningsakter. Det framgår också vilka utkast som subsidiaritetsprövades under 2024 och vilka utskott som genomfört subsidiaritetsprövningarna. Vidare anges tidpunkterna för beslut i utskotten och i förekommande fall beslut i kammaren. Av förteckningen framgår det även vilka utlåtanden som har lämnats av utskotten och i vilka fall motiverade yttranden har lämnats till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Inget förslag samlade tillräckligt många invändningar för ett gult kort på EU-nivå.

I tabell 1 finns en översikt av fördelningen av antalet utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2024 per utskott.

Tabell 1 Antalet utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2024

Utskott	Utkast till lagstiftningsakter	Utlåtanden	Motiverade yttranden
MJU	11	0	0
JuU	7	1	1
UU	6	0	0
SkU	3	2	2
CU	3	0	0
NU	3	1	1
KU	2	0	0
FiU	2	0	0
SfU	2	0	0
TU	2	1	1
AU	2	1	1
FöU	1	0	0
SoU	1	0	0
UbU	0	0	0
KrU	0	0	0
Totalt	45	6	6

I tabell 2 finns en sammanställning över det totala antalet utkast till lagstiftningsakter fördelat per utskott sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Fram till utgången av 2024 har totalt 1 350 utkast till lagstiftningsakter subsidiaritetsprövats av riksdagen.

Miljö- och jordbruksutskottet är det utskott som har prövat allra flest utkast (226), vilket är knappt 17 procent av de utkast som prövats av riksdagen sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Finansutskottet har prövat 203 utkast, vilket är drygt 15 procent av utkasten. Trafikutskottet har prövat 173 utkast, vilket är knappt 13 procent av utkasten. Näringsutskottet har prövat 142 utkast, vilket är drygt 10 procent av utkasten. Justitieutskottet har prövat 138 av utkasten. Skatteutskottet har prövat 99 utkast. Civilutskottet har prövat 71 utkast och socialförsäkringsutskottet 58 utkast. Utrikesutskottet har prövat 50 utkast, medan socialutskottet har prövat 49 utkast. Arbetsmarknadsutskottet har prövat 43 utkast och utbildningsutskottet 29. Konstitutionsutskottet och försvarsutskottet har vardera prövat 28 utkast. Kulturutskottet har prövat 13 utkast.

Tabell 2 Antalet utkast till lagstiftningsakter per utskott 2010–2024

Utskott	Antalet utkast till lagstiftningsakter															
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
KU	0	2	4	2	0	0	3	4	3	0	1	0	6	1	2	28
FiU	13	11	21	17	7	4	16	15	28	3	15	12	16	23	2	203
SkU	1	9	2	4	10	2	8	10	15	5	10	7	6	7	3	99
JuU	12	10	10	12	7	2	8	10	21	2	1	8	17	11	7	138
CU	1	9	6	8	4	0	7	4	6	0	1	3	6	13	3	71
UU	2	3	12	2	1	1	4	2	4	1	3	0	6	3	6	50
FöU	1	5	1	2	0	0	0	2	5	2	2	2	1	4	1	28
SfU	5	3	4	2	5	3	11	1	7	1	5	0	7	2	2	58
SoU	1	1	11	4	2	0	2	0	1	0	5	6	8	7	1	49
KrU	1	0	3	1	0	0	2	2	2	0	1	1	0	0	0	13
UbU	0	4	3	6	1	0	3	1	4	3	0	1	1	2	0	29
TU	11	10	14	27	1	0	15	14	18	7	16	12	11	15	2	173
MJU	18	28	28	21	16	5	9	6	15	4	9	19	12	25	11	226
NU	4	23	3	9	2	3	9	17	15	2	9	7	20	16	3	142
AU	1	6	3	6	2	1	4	2	5	2	3	1	2	3	2	43
Totalt	71	124	125	123	58	21	101	90	149	32	81	79	119	132	45	1350

Utlåtanden från utskotten

I det följande redogörs för de sex utlåtanden med förslag till motiverade yttranden som lämnades av skatteutskottet, justitieutskottet, trafikutskottet, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet under 2024.

Skatteutskottet

Under 2024 subsidiaritetsprövade skatteutskottet tre utkast till lagstiftningsakter och lämnade två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden.

Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om internprissättning (COM(2023) 529, utl. 2023/24:SkU16).

Utskottet ansåg att frågan om internprissättning, trots sin gränsöverskridande natur, är global och kräver en global lösning. Utskottet delade regeringens bedömning att det finns en risk för att en kodifiering av armlängdsprincipen i EU kommer att medföra att den flexibilitet som är nödvändig för en ändamålsenlig tillämpning av principen går förlorad och att detta i sin tur, stick i stäv med kommissionens angivna mål i förslaget, leder till en ökad rättsosäkerhet, ett ökat antal tvister och ökade efterlevnads-kostnader för företagen.

Utskottet ville betona att grundprincipen om medlemsstaternas befogenhet på skatteområdet måste värnas när det gäller direkta skatter. Det faller inom varje medlemsstats nationella kompetens att säkra välfärden genom att ta ut skatter och använda skatteintäkter på ett lämpligt sätt. Nyttan av att ha harmoniserade regler måste därför vägas mot medlemsstaternas befogenheter och möjligheten att införa och behålla egna nationella regler.

OECD:s riktlinjer för internprissättning, som tjänar som vägledning för skatteadministrationer och företag vid tillämpningen av armlängdsprincipen, har stor genomslagskraft globalt. Det är enligt utskottet centralt att varje medlemsstat själv får avgöra hur man vill förhålla sig till dessa.

Mot bakgrund av det anförda ansåg utskottet att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:118).

Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om regelverk för inkomstbeskattning för företag i Europa (COM(2023) 532, utl. 2023/24:SkU17).

Utskottet anförde att kommissionens förslag i huvudsak innebär att medlemsstaternas olika skattesystem ersätts av ett enda system för de företag som omfattas av regelverket.

Utskottet ville inledningsvis betona att grundprincipen om medlemsstaternas befogenhet på skatteområdet måste värnas när det gäller direkta skatter. Utskottets framhöll att det faller inom varje medlemsstats nationella kompetens att säkra välfärden genom att ta ut och använda skatteintäkter på ett lämpligt sätt. Nyttan av att ha harmoniserade regler måste därför vägas mot

medlemsstaternas befogenheter och möjligheten att införa och behålla egna nationella regler. Utskottet ville framhålla att utgångspunkten för samarbetet inom EU är att skattebasen för inkomstskatt bestäms nationellt.

Utskottet ansåg att utformningen av företagsbeskattningen måste ske på ett sådant sätt att det finns ett utrymme för varje enskild medlemsstat att beakta de särskilda förutsättningar som avser den egna statens näringslivsstruktur.

När det gäller kommissionens angivna mål att motverka skatteflykt och skatteundandraganden konstaterade utskottet bl.a. att skatteflyktsaspekter är nära förknippade med koncerninterna transaktioner vid gränsöverskridande handel och att motverkandet av skatteflykt och skatteundandraganden därför inte primärt går att på ett effektivt sätt komma till rätta med enbart genom gemensamma bestämmelser om företagsbeskattning.

Utskottet ansåg sammanfattningsvis att förslaget går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de angivna målen. Kommissionens förslag är därmed inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:123).

Justitieutskottet

Justitieutskottet subsidiaritetsprövade sju utkast till lagstiftningsakter och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande.

Utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om förstärkning av polissamarbetet för att förebygga, upptäcka och utreda migrantsmuggling och människohandel och om förstärkning av Europol's stöd till förebyggande och bekämpande av sådana brott samt om ändring av förordning (EU) 2016/794 (COM(2023) 754, utl. 2023/24:JuU30).

Enligt utskottets bedömning har förslaget i stora delar fått en utformning som är förenlig med subsidiaritetsprincipen. Samtidigt ansåg utskottet att delar av förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen och att det finns vissa brister i kommissionens bedömning av förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Även om samarbete mellan relevanta EU-institutioner, medlemsstaterna och tredjeländer är av avgörande betydelse i kampen mot människosmuggling och människohandel och att målen med den föreslagna förordningen inte i tillräcklig omfattning kan uppnås av medlemsstaterna själva, ställde sig utskottet tveksamt till om detta i alla delar kräver en reglering på den nivå som kommissionen föreslår. Det gällde särskilt i fråga om utökningen av Europol's operativa befogenheter.

Utskottet ställde sig också tveksamt till förslaget som innebär en skyldighet för medlemsstaterna att inrätta särskilda avdelningar inom de nationella brottsbekämpande myndigheterna med specialisering mot att förebygga, motverka och utreda människosmuggling och människohandel. Utskottet ansåg att denna del av förslaget är alltför långtgående och ingriper i medlemsstaternas kompetens. Utskottet ansåg att medlemsstaterna bör ges utrymme att själva bestämma de närmare åtgärder som ska vidtas och hur den inre organisationen

ska se ut. Framför allt eftersom detta kan innebära utökade kostnader för medlemsstaterna.

Sammanfattningsvis ansåg utskottet att förslaget i de delar som anges ovan strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:139).

Trafikutskottet

Under 2024 subsidiaritetsprövade trafikutskottet två utkast till lagstiftningsakter och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande.

Utlåtandet gällde kommissionens förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/44/EG om harmoniserade flodinformationstjänster (RIS) på inre vattenvägar i gemenskapen (COM(2024) 33, utl. 2023/24:TU21).

Likt kommissionen såg utskottet ett mervärde i att vidta åtgärder på EU-nivå för att underlätta för de fartyg av olika nationaliteter som dagligen rör sig på det kontinentaleuropeiska nätverket av sammankopplade inre vattenvägar. Samtidigt var utskottet mycket kritisk till den del i kommissionens förslag som handlar om att ändra direktivets tillämpningsområde från att gälla vissa gränsöverskridande inre vattenvägar till samtliga inre vattenvägar som ingår i det transeuropeiska transportnätet (även känt som TEN-T). Enligt utskottet föreföll det oproportionerligt att direktivets bestämmelser, som alltså i grunden ska underlätta och förenkla för gränsöverskridande transporter, även ska tillämpas på inre vattenvägar som inte är gränsöverskridande.

Sammanfattningsvis ansåg utskottet att åtgärderna i kommissionens förslag går utöver vad som är nödvändigt för att nå förslagets mål, i synnerhet när det gäller att ändra direktivets tillämpningsområde. Utskottet ansåg därför att förslaget strider mot proportionalitetsprincipen och att det därmed inte heller i alla delar är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Mot bakgrund av det som anförts föreslog utskottet att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:168).

Näringsutskottet

Näringsutskottet subsidiaritetsprövade tre utkast till lagstiftningsakter och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2024.

Utlåtandet gällde kommissionens ändrade förslag till förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang (COM(2023) 790, utl. 2023/24:NU16).

Utskottet framhöll att förslaget är en ändring av ett tidigare framlagt förslag som aldrig kom att behandlas i rådet eftersom en merpart av medlemsstaterna ansåg att förslaget inte var frivilligt och inte heller proportionellt. Utskottet behandlade det tidigare förslaget våren 2018 och menade att det stred mot subsidiaritetsprincipen.

När det gäller det aktuella förslaget ansåg utskottet, i likhet med kommissionen, att det är angeläget att underlätta gränsöverskridande samarbeten. Samtidigt var det utskottets uppfattning att det kommissionen föreslår är införandet av en överstatlig process för mellanstatliga gränshinder som grundar sig på nationell lagstiftning. Därtill menade utskottet att förslaget angränsar mot lagstiftning som faller inom den nationella kompetensen. Utskottet ansåg också att det går att ifrågasätta både behovet och mervärdet av förslaget utifrån det faktum att medlemsstaterna sinsemellan redan i dag kan lösa eventuella gränshinder som grundar sig på nationell lagstiftning.

Det var utskottets uppfattning att en rekommendation vore mer proportionell för ett frivilligt förfarande än bindande lagstiftning i form av en förordning för att komma till rätta med de problem som kommissionen vill angripa. Därtill menade utskottet att förslaget kan medföra en betydande administrativ börda för medlemsstaterna, vilket medför att det utan en fullständig konsekvensanalys går att ifrågasätta om förslaget kan anses stå i proportion till de problem det syftar till att lösa.

Utskottet ansåg därför att förslaget i sin nuvarande utformning inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Därmed föreslog utskottet att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:146).

Arbetsmarknadsutskottet

Under 2024 subsidiaritetsprövade arbetsmarknadsutskottet två utkast till lagstiftningsakter och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande.

Utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om att förbättra och tillämpa arbetsvillkor för praktikanter och motverka att reguljära anställningsförhållanden kamoufleras till praktik, även kallat praktikantdirektivet (COM(2024) 132, utl. 2023/24:AU11).

Utskottet framhöll bl.a. att förutsättningarna och systemen skiljer sig åt väsentligt mellan EU:s medlemsstater när det gäller användandet av olika former av praktik. En central del av den svenska arbetsmarknadsmodellen består i att arbetsvillkor i vårt land huvudsakligen bestäms av arbetsmarknadens parter genom kollektivavtal och endast delvis genom lag. Utskottet ansåg att det är viktigt att värna den ordning som gäller på den svenska arbetsmarknaden och att förslag från kommissionen respekterar det nationella handlingsutrymmet.

Utskottet konstaterade att kommissionen framför allt motiverar förslaget med att åtgärder på EU-nivå kan bidra till att samordna medlemsstaternas åtgärder i syfte att hantera vissa identifierade problem för olika former av praktik.

Utskottet delade inte kommissionens bedömning utan menade att flera av de åtgärder som föreslås inte är bäst lämpade att hanteras på EU-nivå. Både förutsättningarna och systemen för att hantera praktikanter inom varje

medlemsstats nationella arbetsmarknad skiljer sig väsentligt åt mellan EU:s medlemsstater. Utskottet menade att förslaget är alltför långtgående. Det finns också en risk att förslaget inte respekterar den begränsade befogenhet som unionen har vad gäller exempelvis utbildning, tillgång till social trygghet och löneförhållanden. Utskottet kunde inte heller se att det skulle finnas någon tydlig gränsöverskridande dimension i de frågor som kommissionen avser att reglera med sitt förslag.

Utskottet ansåg sammanfattningsvis att medlemsstaternas skilda förutsättningar och behov gör att målet för de planerade åtgärderna bäst kan uppnås på nationell nivå och att det därmed inte finns något mervärde med kommissionens förslag. Utskottet ansåg därför att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:283).

Motiverade yttranden från riksdagen

Som nämnts subsidiaritetsprövade riksdagen 45 utkast till lagstiftningsakter och lämnade sex motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande under 2024.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 och fram t.o.m. den 31 december 2024 har riksdagen prövat totalt 1 350 utkast till lagstiftningsakter och lämnat 106 motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Detta innebär att riksdagen har haft invändningar mot knappt 8 procent av samtliga utkast som översänts för subsidiaritetsprövning (se tabell 3).

Tabell 3 Antalet utkast till lagstiftningsakter och antalet motiverade yttranden i riksdagen 2010–2024

År	Utkast till lagstiftningsakter	Motiverade yttranden	
		Antal	Andel*
2010	71	3	4
2011	124	10	8
2012	125	20	16
2013	123	10	8
2014	58	2	3
2015	21	1	5
2016	101	13	13
2017	90	3	3
2018	149	12	8
2019	32	0	0
2020	81	2	2
2021	79	3	4
2022	119	14	12
2023	132	7	5
2024	45	6	13
Totalt	1 350	106	8

*Motiverade yttranden som procentuell andel av utkasten till lagstiftningsakter.

Antalet motiverade yttranden per utskott t.o.m. utgången av 2024 framgår av tabell 4 nedan. När det gäller de utkast till lagstiftningsakter som har resulterat i motiverade yttranden från riksdagen har skatteutskottet, finansutskottet och trafikutskottet tillsammans stått för nästan 50 procent av fallen. Utrikesutskottet, socialförsäkringsutskottet, kulturutskottet och utbildningsutskottet har ännu inte lämnat några förslag till motiverade yttranden. Övriga utskott har lämnat mellan två och tio utkast vardera.

Tabell 4 Antalet motiverade yttranden per utskott 2010–2024

Utskott	Antalet motiverade yttranden															
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
KU	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	5
FiU	2	2	7	1	0	0	1	3	1	0	1	0	1	1	0	20
SkU	0	2	0	1	2	1	6	0	0	0	0	1	3	3	2	21
JuU	0	1	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2	1	1	10
CU	0	0	2	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	1	0	6
UU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FöU	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
SfU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SoU	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
KrU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UbU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TU	0	0	1	4	0	0	2	0	3	0	0	0	0	0	1	11
MJU	1	2	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1	3	0	0	10
NU	0	1	2	0	0	0	0	0	2	0	0	1	2	0	1	9
AU	0	2	1	0	0	0	0	0	3	0	1	0	1	0	1	9
Totalt	3	10	20	10	2	1	13	3	12	0	2	3	14	7	6	106

Kommissionens årsrapport för 2024 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna m.m.

I kommissionens årsrapport för 2024 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten (COM(2025) 473 och bilagor) framhåller kommissionen bl.a. följande.

År 2024 var det 15 år sedan Lissabonfördraget började tillämpas. Genom Lissabonfördraget infördes en högre nivå av parlamentarisk kontroll och demokratiskt ansvarsutkrävande i EU. Under årens lopp har de nationella parlamenten i varierande grad använt sig av systemet för subsidiaritetsprövning och kommissionen har anpassat det i så hög grad som möjligt för att det ska bli mer flexibelt. De nationella parlamenten har krävt ytterligare ändringar, vilket delvis skulle kräva en ändring av fördraget. Systemet för subsidiaritetsprövning kompletteras av den politiska dialog som infördes redan 2006. År 2024 var ett övergångsår mellan två mandatperioder för kommissionen, vilket påverkade intensiteten i de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar och den politiska dialogen med kommissionen. Under övergångsåren minskar vanligtvis antalet motiverade yttranden och yttranden inom ramen för den politiska dialogen.

Kommissionen tog emot 252 yttranden under 2024, varav 14 var motiverade yttranden. I linje med de två föregående åren kom en stor del av alla motiverade yttranden från ett enda nationellt parlament, Sveriges riksdag. Det lämnade sex motiverade yttranden under 2024, vilket motsvarar mer än 40 procent av det totala antalet. Övriga motiverade yttranden lämnades av Frankrikes Sénat (2), Irlands Houses of the Oireachtas (2), Tjeckiens Poslanecká sněmovna (1), Italiens Camera dei Deputati (1), Ungerns Országgyűlés (1) och Maltas Kamra tad-Deputati (1). Detta innebär att 8 av de 39 nationella parlamenten eller kamrarna lämnade motiverade yttranden under 2024, vilket ligger i linje med tidigare år.

De 14 motiverade yttranden som inkom under 2024 avsåg elva olika kommissionsförslag, varav inget gav upphov till fler än tre motiverade yttranden, i likhet med föregående år. Det förslag som gav upphov till flest motiverade yttranden var förslaget om regelverk för inkomstbeskattning för företag i Europa (Befit) med tre motiverade yttranden som motsvarade sex röster, vilket var långt ifrån ett gult kort som skulle kräva att kommissionen skulle behöva ange skäl för att upprätthålla, ändra eller dra tillbaka sitt förslag.

2.1.2 Samlat utfall av subsidiaritetsprövningarna sedan 2009

Inledning

I det följande redogörs för det samlade utfallet av de genomförda subsidiaritetsprövningarna. Detta görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetsprövningarna har utfallit på olika politikområden. Redogörelsen görs per utskott i den ordning som utskotten anges i riksdagsordningen.

Till betänkandet bifogas en förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen under 2024 (bilaga 6). Vidare bifogas en förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden per politikområde under 2024 (bilaga 7). Denna förteckning innehåller uppgifter om vilken rättslig grund i EUF-fördraget som kommissionen i huvudsak har angett ligger till grund för de olika utkasten och vilket politikområde utkasten i huvudsak gäller.⁴

Vidare bifogas en sammanställning över det totala antalet utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2010–2024 uppdelat per politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget (bilaga 8).⁵ Till betänkandet bifogas även en sammanställning över det totala antalet motiverade yttranden som prövades av riksdagens utskott under tiden 2010–2024 uppdelat per politikområde och rättslig grund (bilaga 9).

Tabellerna nedan under respektive avsnitt per utskott innehåller en uppdelning på politikområde, rättslig grund i EUF-fördraget och uppgift om antalet motiverade yttranden som lämnats av riksdagen på förslag av respektive utskott.

Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter under 2024. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för båda utkasten var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade konstitutionsutskottet 28 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för nio av utkasten var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Sex av utkasten gällde skydd för personuppgifter. Fem utkast vardera rörde etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster. Lika många utkast gällde folkhälsa. Fyra utkast vardera rörde jordbruk och fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik och gemensam handelspolitik. Fyra av utkasten gällde

⁴ För motsvarande förteckningar över de utkast som prövats av utskotten under 2010–2019 hänvisas till utskottets tidigare betänkanden, se bet. 2010/11:KU18, bet. 2011/12:KU4 och bet. 2012/13:KU8. För motsvarande förteckningar fr.o.m. riksmötet 2013/14 hänvisas till betänkande KU5 för respektive riksmöte.

⁵ Till grund för redogörelsen ligger även en bilaga med tabeller över antalet utkast till lagstiftningsakter under 2010–2024 per politikområde, rättslig grund och utskott. Bilagan har av utrymmesskäl inte tagits med i betänkandet. Den förvaras i akten för betänkandet.

institutionella bestämmelser och lika många grundade sig på artikel 352 i EUF-fördraget, dvs. flexibilitetsklausulen. Tre utkast vardera rörde tullsamarbete, transeuropeiska nät och statistik. Två utkast vardera gällde fri rörlighet för unionsmedborgare och rösträtt för unionsmedborgare. Två utkast gällde kapital och betalningar. Vidare gällde vardera två utkast socialpolitik och humanitärt bistånd. Två utkast gällde ändringar i valrättsakten. Övriga utkast gällde offentlighet (1), bekämpning av diskriminering (1), medborgarinitiativ (1), civilrättsligt samarbete (1), konkurrensregler (1), statligt stöd (1), kulturpolitik (1), konsumentskydd (1) och bekämpning av bedrägeri (1).

Vissa av utkasterna som prövades under perioden rörde flera politikområden.

Utskottet har lämnat fem utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 5 nedan).

Under 2012 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, den s.k. allmänna uppgiftsskyddsförordningen (COM(2012) 11, utl. 2011/12:KU25). Detta förslag rörde skyddet för personuppgifter och grundade sig även på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll utskottets förslag och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:178).

Under 2016 lämnade utskottet ett utlåtande om förslaget till ändringar av akten om allmänna och direkta val av ledamöter av Europaparlamentet, den s.k. valrättsakten (P8_TA(2015)0395, utl. 2015/16:KU27). Förslaget grundade sig på artikel 223 i EUF-fördraget. Enligt denna artikel ska Europaparlamentet utarbeta utkast till nödvändiga bestämmelser om val av dess ledamöter genom allmänna val enligt en i alla medlemsstater enhetlig ordning. Den 11 december 2015 överlämnade Europaparlamentet förslaget till riksdagen. Förslaget prövades av utskottet trots att det inte fanns någon information från Europaparlamentet om att ett förfarande enligt protokoll nr 2 hade inletts. På förslag av utskottet lämnade riksdagen ett motiverat yttrande om förslaget till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2015/16:135).

Under 2018 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av unionsrätten, det s.k. visselblåsdirektivet (COM(2018) 218, utl. 2017/18:KU48). Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:421). Förslaget rörde skydd för personuppgifter, tullsamarbete, jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, transportpolitik, konkurrensregler, statligt stöd, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa, konsumentskydd, miljöpolitik, gemensam handelspolitik och bekämpning av bedrägeri.

Utskottet lämnade även under 2022 ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om Europaparlamentets förslag till förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet (P9_TA(2022)0129, utl.

2021/22:KU45). Den rättsliga grunden för förslaget var artikel 223 i EUF-fördraget. Enligt denna artikel ska Europaparlamentet, som nämnts, utarbeta utkast till nödvändiga bestämmelser om val av dess ledamöter genom allmänna val enligt en i alla medlemsstater enhetlig ordning. Förslaget prövades av konstitutionsutskottet trots att det inte fanns någon information från Europaparlamentet om att förfarandet enligt protokoll nr 2 hade inletts. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2021/22:458).

Under 2023 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om fastställande av ytterligare förfaranderegler avseende verkställighet av förordning (EU) 2016/679, dvs. dataskyddsförordningen (COM(2023) 348, utl. 2023/24:KU4). Den rättsliga grunden för förslaget var artikel 16 i EUF-fördraget, dvs. förslaget rörde skyddet för personuppgifter. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:5).

Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom konstitutionsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	3
Tullsamarbete	Art. 33	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Jordbruk och fiskeri	Art. 43	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Etableringsrätt	Art. 53	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Fri rörlighet för tjänster	Art. 62	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Konkurrensregler	Art. 103	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Statligt stöd	Art. 109	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Folkhälsa	Art. 168	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Konsumentskydd	Art. 169	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Miljöpolitik	Art. 192	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Ändringar i valrättsakten om val till Europaparlamentet	Art. 223	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1

*Vissa av utkasten som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Finansutskottet

Finansutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter under 2024. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att ett av utkasten gällde jordbruk och fiskeri, Europeiska socialfonden, folkhälsa och strukturfonder. Ett utkast gällde gränskontroll och invandringspolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade finansutskottet 203 utkast till lagstiftningsakter. Om man ser till de huvudsakliga politikområdena finner man att mer än hälften av utkasten (110) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer 39 utkast som gällde etableringsrätt, 24 utkast som innehöll förslag om statistik och 17 utkast som gällde strukturfonder. Vidare gällde 13 utkast fri rörlighet för tjänster och 12 gällde ekonomisk och monetär politik. Åtta utkast gällde industripolitik. Fem utkast rörde unionens egna medel. Fyra utkast gällde transeuropeiska nät. Lika många gällde forskning och teknisk utveckling. Fyra utkast grundade sig på den s.k. flexibilitetsklausulen. Tre utkast vardera gällde administrativt samarbete, utvecklingssamarbete och ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Tre utkast innehöll förslag om finansiella regler. Två utkast gällde jordbruk och fiskeri, Övriga utkast gällde gränskontroll (1), invandringspolitik (1), straffrättsligt samarbete (1), Europeiska socialfonden (1), folkhälsa (1), konsumentskydd (1), miljöpolitik (1) och energipolitik (1).

Vissa av utkasten som prövades under denna period rörde flera politikområden.

Finansutskottet har lämnat totalt 20 utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 6 nedan). Riksdagen har bifallit utskottets förslag i samtliga fall.

Under 2010 och 2011 grundade sig tre av de utkast som ledde till utlåtanden från finansutskottet, och där riksdagen lämnade motiverade yttranden, på artikel 53 i EUF-fördraget, dvs. etableringsrätt. Det gäller dels kommissionens förslag till direktiv om insättningsgarantisystem (COM(2010) 368, utl. 2009/10:FiU42, rskr. 2010/11:1) och kommissionens förslag till ändring av direktivet om system för ersättning till investerare (COM(2010) 371, utl. 2009/10:FiU43, rskr. 2010/11:2), dels kommissionens förslag till direktiv om kreditinstitut och värdepappersföretag (COM(2011) 453, utl. 2011/12:FiU17, rskr. 2011/12:16).

Ytterligare ett utkast som prövades under 2011 och som ledde till ett motiverat yttrande från riksdagen på förslag från finansutskottet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslagen gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Det gäller kommissionens förslag till

förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag (COM(2011) 452, utl. 2011/12:FiU29, rskr. 2011/12:111).

Under 2012 lämnade finansutskottet sju utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Av dessa grundade sig tre utkast på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslagen gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Det gäller dels kommissionens förslag till ändring av förordning om kreditvärderingsinstitut (COM(2011) 747, utl. 2011/12:FiU34, rskr. 2011/12:114), dels kommissionens förslag till ändring av direktiv om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (COM(2011) 877, utl. 2011/12:FiU36, rskr. 2011/12:128). Det gäller också kommissionens förslag till direktiv om inrättande av en ram för återhämtning och rekonstruktion av kreditinstitut och värdepappersföretag m.m. (COM(2012) 280, utl. 2011/12:FiU12, rskr. 2012/13:1).

Under 2012 lämnade finansutskottet vidare två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden inom området för ekonomisk och monetär politik. Det gäller kommissionens förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet (COM(2011) 821, utl. 2011/12:FiU33, rskr. 2011/12:118) och kommissionens förslag till förordning om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut (COM(2012) 511, utl. 2012/13:FiU18, rskr. 2012/13:27). Utskottet lämnade även två utlåtanden som rörde flera politikområden, nämligen etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller kommissionens förslag till direktiv om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten m.m. (COM(2011) 895, utl. 2011/12:FiU45, rskr. 2011/12:143) och kommissionens förslag till direktiv om offentlig upphandling (COM(2011) 896, utl. 2011/12:FiU50, rskr. 2011/12:142).

Under 2013 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om fastställande av enhetliga regler och ett enhetligt förfarande för rekonstruktion av kreditinstitut och vissa värdepappersföretag inom ramen för en gemensam rekonstruktionsmekanism och gemensam bankrekonstruktionsfond (COM(2013) 520, utl. 2013/14:FiU13, rskr. 2013/14:12). Den rättsliga grunden var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Under 2016 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om fastställande av en gemensam ram för europeisk statistik om personer och hushåll, som grundas på uppgifter på individnivå som samlas in genom urvalsundersökningar (COM(2016) 551, utl. 2016/17:FiU18, rskr. 2016/17:29). Utkastet innehöll förslag om statistik.

Under 2017 lämnade finansutskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. I ett utlåtande subsidiaritetsprövades två utkast (utl. 2016/17:FiU38). Det var kommissionens förslag till ändring i den s.k. tillsynsförordningen (COM(2016) 850) som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden,

och kommissionens förslag till ändring i det s.k. kapitaltäckningsdirektivet (COM(2016) 854) som rörde etableringsrätt. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2016/17:155).

Finansutskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till ändring av förordning (EU) nr 1095/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten) och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 vad gäller förfarandena för och de myndigheter som ska delta i auktorisationen av centrala motparter samt om kraven för godkännande av centrala motparter från tredjeland (COM(2017) 331, utl. 2017/18:FiU7, rskr. 2017/18:9). Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag om översyn av de europeiska tillsynsmyndigheterna, Esa-myndigheterna (COM(2017) 536, utl. 2017/18:FiU31, rskr. 2017/18:126). Båda dessa förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Under 2018 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande med anledning av två förslag från kommissionen (utl. 2017/18:FiU51). Det var kommissionens förslag till rådets beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2018) 325) och kommissionens förslag till rådets förordning om genomförandebestämmelser till systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2018) 327). Båda dessa förslag rörde unionens egna medel och den rättsliga grunden för förslagen var artikel 311 i EUF-fördraget. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2017/18:445).

Under 2020 lämnade finansutskottet också ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Det gällde kommissionens ändrade förslag till rådets beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2020) 445, utl. 2019/20:FiU63, rskr. 2019/20:367). Förslaget rörde unionens egna medel och den rättsliga grunden för förslaget var artikel 311 i EUF-fördraget.

Under 2022 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till ändring av beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2021) 570, utl. 2021/22:FiU31, rskr. 2021/22:180). Förslaget rörde unionens egna medel och den rättsliga grunden för förslaget var artikel 311 i EUF-fördraget.

Under 2023 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om det ändrade förslaget till beslut om ändring av beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2023) 331, utl. 2023/24:FiU17, rskr. 2023/24:4). Även detta förslag rörde unionens egna medel och den rättsliga grunden för förslaget var artikel 311 i EUF-fördraget.

Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom finansutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*															Totalt
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Etableringsrätt	Art. 50, 52, 53	2	1	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6
Fri rörlighet för tjänster	Art. 62	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	1	5	1	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	10
Ekonomisk och monetär politik	Art. 121, 126, 127, 136	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Unionens egna medel	Art. 311	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	4
Statistik	Art. 338	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1

* Vissa av utkasten som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Skatteutskottet

Skatteutskottet prövade tre utkast till lagstiftningsakter under 2024. Utskottet ansåg att två av utkasten strider mot subsidiaritetsprincipen och lämnade två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Utskottet ansåg att ett utkast inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för tre av utkasten var artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Ett av utkasten grundade sig även på artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade skatteutskottet 99 utkast till lagstiftningsakter. Den rättsliga grunden för hälften av utkasten (52) var artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter, och 26 av utkasten grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Den rättsliga grunden för 17 av utkasten var artikel 349 i EUF-fördraget som innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. Åtta av utkasten innehöll förslag om tullsamarbete och lika många gällde tillnärmning av lagstiftning grundad på artikel 114 i EUF-fördraget. Fyra rörde gemensam handelspolitik och två gällde miljöpolitik. Ett utkast gällde administrativt samarbete och ett gällde bekämpning av bedrägeri.

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Totalt har skatteutskottet lämnat 21 utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 7 nedan).

Under 2011 lämnade skatteutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden (utl. 2010/11:SkU37 och utl. 2011/12:SkU12). Riksdagen biföll båda dessa förslag (rskr. 2010/11:244 och rskr. 2011/12:53). Det första utkastet som ledde till ett motiverat yttrande gällde kommissionens förslag till direktiv om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas, även kallad CCCTB (COM(2011) 121) och grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Det andra av de utkast som ledde till ett motiverat yttrande gällde kommissionens förslag till direktiv om ett gemensamt system för en skatt på finansiella transaktioner (COM(2011) 594). Förslaget grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget och innehöll förslag om en harmonisering av medlemsstaternas skatter på finansiella transaktioner.

Utskottet lämnade vidare ett utlåtande under 2013 som gällde harmonisering av indirekta skatter. Det gällde kommissionens förslag till rådets direktiv om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner (COM(2013) 71, utl. 2012/13:SkU33).

Utskottets majoritet ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. I utlåtandet fanns en reservation (MP, V). Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:188).

Under 2014 lämnade skatteutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Det gällde kommissionens förslag till ändring i rådets direktiv 2011/96/EU om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater (COM(2013) 814) som grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget (utl. 2013/14:SkU23). Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2013/14:145). Det gällde vidare kommissionens förslag till direktiv om en unionsrättslig ram för tullrättsliga överträdelse och sanktioner (COM(2013) 884) som rörde tullsamarbete (utl. 2013/14:SkU35). Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2013/14:370).

Under 2015 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande (utl. 2014/15:SkU26). Det gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning (COM(2015) 135) som grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget. Riksdagen biföll utskottets förslag och överlämnade ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2014/15:198).

Under 2016 lämnade utskottet sex utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall, och överlämnade motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Följande fem utkast som ledde till utlåtanden gällde förslag om tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion (artikel 115 i EUF-fördraget):

- kommissionens förslag till direktiv om fastställande av regler mot skatteflyktsmetoder som direkt påverkar den inre marknadens funktion (COM(2016) 26, utl. 2015/16:SkU28, rskr. 2015/16:183)
- kommissionens förslag till rådets direktiv om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (COM(2016) 683, utl. 2016/17:SkU17, rskr. 2016/17:110)
- kommissionens förslag till rådets direktiv om en gemensam bolagsskattebas (COM(2016) 685, utl. 2016/17:SkU16, rskr. 2016/17:109)
- kommissionens förslag till direktiv om tvistlösningsmekanismer vid dubbelbeskattning i Europeiska unionen (COM(2016) 686, utl. 2016/17:SkU18, rskr. 2016/17:111)
- kommissionens förslag till ändring av direktiv (EU) 2016/1164 vad gäller hybrida mismatchningar med tredjeländer (COM(2016) 687, utl. 2016/17:SkU19, rskr. 2016/17:112).

Därutöver grundade sig ett utkast som ledde till ett utlåtande under 2016 både på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning, och artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter. Det var kommissionens förslag till ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning (COM(2016) 25, utl. 2015/16:SkU27, rskr. 2015/16:182).

Utskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2021. Det gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller att tilldela kommissionen genomförandebefogenheter för att fastställa innebörden av termer som används i vissa bestämmelser i det direktivet (COM(2020) 749, utl. 2020/21:SkU33). Förslaget grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av regler på området för indirekta skatter. Riksdagen biföll utskottets förslag och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2020/21:218).

Under 2022 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall. Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om säkerställande av en global minimiskatt för multinationella företagsgrupper i unionen (COM(2021) 823, utl. 2021/22:SkU12, rskr. 2021/22:208). Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om fastställande av regler för att förhindra missbruk av företag utan substans för skatteändamål och om ändring av direktiv 2011/16/EU (COM(2021) 565, utl. 2021/22:SkU32, rskr. 2021/22:209). Det tredje utlåtandet gällde direktiv om fastställande av regler om ett avdrag i syfte att minska skattefördelen för finansiering med lån jämfört med finansiering med eget kapital och om begränsning av ränteavdragen i samband med bolagsbeskattning (COM(2022) 216, utl. 2021/22:SkU34, rskr. 2021/22:457). Den rättsliga grunden för dessa tre förslag var artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion.

Under 2023 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall. Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning (COM(2022) 707, utl. 2022/23:SkU23, rskr. 2022/23:157). Förslaget grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av regler på området för indirekta skatter, och artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 952/2013 (COM(2023) 258, utl. 2023/24:SkU9, rskr. 2023/24:11). Detta förslag gällde tullsamarbete, gemensam handelspolitik och tillnärmning av lagstiftning enligt artikel 114 i EUF-fördraget. Det tredje utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om inrättande av ett huvudkontorsbaserat skattesystem för mikroföretag samt

små och medelstora företag och om ändring av direktiv 2011/16/EU (COM(2023) 528, utl. 2023/24:SkU10, rskr. 2023/24:114). Förslaget grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion.

Under 2024 lämnade skatteutskottet, som nämnts, två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Det gällde dels kommissionens förslag till direktiv om internprissättning (COM(2023) 529, utl. 2023/24:SkU16), dels kommissionens förslag till direktiv om regelverk för inkomstbeskattning för företag i Europa (COM(2023) 532, utl. 2023/24:SkU17). Båda dessa utkast grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:118 och 2023/24:123).

Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom skatteutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Tullsamarbete	Art. 33	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	Art. 113	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	5
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 115	0	1	0	0	1	1	6	0	0	0	0	0	3	2	2	16
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1

* Vissa av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Justitieutskottet

Justitieutskottet prövade sju utkast till lagstiftningsakter under 2024. Utskottet ansåg att ett av utkasten strider mot subsidiaritetsprincipen och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Utskottet ansåg att övriga utkast inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att tre utkast gällde gränskontroll och lika många gällde straffrättsligt samarbete. Ett utkast gällde skydd för personuppgifter och ett gällde polissamarbete. Ett utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Två av utkasten rörde flera politikområden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade justitieutskottet 138 utkast till lagstiftningsakter. En övervägande del av utkasten gällde förslag inom området för frihet, säkerhet och rättvisa, varav 60 utkast gällde straffrättsligt samarbete, 30 gränskontroll, 29 polissamarbete, 14 invandringspolitik, 10 civilrättsligt samarbete och 7 asylpolitik. Tio utkast gällde administrativt samarbete inom området och ett förslag gällde utvärdering av EU:s politik inom området. Utöver detta gällde tolv utkast skydd för personuppgifter och sju utkast bekämpning av bedrägeri och sex gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ytterligare fyra grundade sig på flexibilitetsklausulen. Tre utkast gällde transportpolitik. Två utkast rörde fri rörlighet för unionsmedborgare och lika många gällde tullsamarbete. Två utkast gällde ändring av stadgan för Europeiska unionens domstol. Övriga utkast gällde förslag till bekämpning av diskriminering (1), konsulärt skydd för unionsmedborgare (1), etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1), ekonomisk och monetär politik (1), folkhälsa (1), konsument-skydd (1), administrativt samarbete (1), gemensam handelspolitik (1) och statistik (1).

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Justitieutskottet har lämnat tio utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 8 nedan). Riksdagen har bifallit utskottets förslag i samtliga fall.

Av de utkast som ledde till utlåtanden kan särskilt framhållas kommissionens förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (COM(2013) 534, utl. 2013/14:JuU13, rskr. 2013/14:25) som gällde straffrättsligt samarbete. Detta förslag prövades under 2013. På EU-nivå ledde utkastet till att ett gult kort utfärdades till följd av att tröskelvärdet uppnåddes. Det var andra gången sedan Lissabonfördraget trädde i kraft som ett gult kort utfärdades.

Under 2011 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till ändring av en förordning i syfte att införa gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna vid exceptionella omständigheter (COM(2011) 560, utl.

2011/12:JuU13, rskr. 2011/12:22). Förslaget gällde politikområdet gränskontroller.

Under 2012 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden, varav ett om kommissionens förslag om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur) (COM(2011) 873, utl. 2011/12:JuU29, rskr. 2011/12:156) som gällde gränskontroll. Utskottet lämnade också ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området (COM(2012) 10, utl. 2011/12:JuU31, rskr. 2011/12:175). Detta utkast gällde skydd för personuppgifter. Ytterligare ett utlåtande lämnades om kommissionens förslag till direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen (COM(2012) 363, utl. 2012/13:JuU8, rskr. 2012/13:8). Detta förslag gällde bekämpning av bedrägeri.

Under 2016 lämnade justitieukskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (COM(2015) 750, utl. 2015/16:JuU26, rskr. 2015/16:131). Den rättsliga grunden för förslaget var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnämning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Justitieukskottet lämnade två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden under 2022. Det gällde kommissionens förslag till förordning om åtgärder mot transportföretag som underlättar eller ägnar sig åt människohandel eller smuggling av migranter i samband med olaglig inresa till Europeiska unionens territorium (COM(2021) 753, utl. 2021/22:JuU50, rskr. 2021/22:149). Den rättsliga grunden för detta förslag var artikel 91 och 100 i EUF-fördraget, dvs. förslaget gällde transportpolitik. Det gällde även kommissionens förslag till direktiv om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser och om upphävande av direktiv (EG) 2008/99/EG (COM(2021) 851, utl. 2021/22:JuU48, rskr. 2021/22:193). Den rättsliga grunden var artikel 83 i EUF-fördraget, dvs. förslaget gällde straffrättsligt samarbete.

Utskottet lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2023. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om bekämpande av korruption, om ersättande av rådets rambeslut 2003/568/RIF och konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i och om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 (COM(2023) 234, utl. 2022/23:JuU33, rskr. 2022/23:257). Förslaget gällde straffrättsligt samarbete.

Som tidigare nämnts lämnade utskottet även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2024. Utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om förstärkning av polissamarbetet för att förebygga, upptäcka och utreda migrantsmuggling och människohandel och om förstärkning av Europol's stöd till förebyggande och bekämpande av sådana brott samt om ändring av förordning (EU) 2016/794 (COM(2023) 754, utl. 2023/24:JuU30, rskr. 2023/24:139). Förslaget gällde straffrättsligt samarbete och polis-samarbete.

Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom justitieutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gränskontroll	Art. 77	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Straffrättsligt samarbete	Art. 82–86	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4
Polissamarbete	Art. 87–89	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

* Ett av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Civilutskottet

Civilutskottet prövade tre utkast till lagstiftningsakter under 2024. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för två av utkasten var transportpolitik och att ett utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslaget gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Totalt prövade civilutskottet 71 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2024. Av sammanställningarna framgår att av de utkast som prövades av utskottet grundade sig 37 på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer 14 utkast som innehöll förslag om etableringsrätt. Lika många rörde civilrättsligt samarbete. Fyra utkast gällde transportpolitik. Två utkast grundade sig på artikel 67 i EUF-fördraget. Enligt denna artikel ska unionen underlätta tillgången till rättsväsendet, särskilt genom principen om ömsesidigt erkännande av avgöranden på det civila området. Vidare gällde två utkast energipolitik. Två utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen. Övriga utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare (1), socialpolitik (1), konsumentskydd (1) och miljöpolitik (1).

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har civilutskottet lämnat åtta utlåtanden som dock endast lett till sex motiverade yttranden från riksdagen (se tabell 9 nedan). Det första utlåtandet lämnades under 2011 på begäran av en minoritet i civilutskottet. Minoriteten begärde att ett utlåtande skulle lämnas i fråga om kommissionens förslag till förordning om en gemensam europeisk köplag (COM(2011) 635, utl. 2011/12:CU11). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning. Utskottet ansåg dock inte att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen, och föreslog att utlåtandet skulle läggas till handlingarna. Riksdagen biföll utskottets förslag, och lämnade således inte något motiverat yttrande över detta förslag (prot. 2011/12:44).

Det andra utlåtandet (utl. 2011/12:CU21), som lämnades under 2012, behandlade två utkast till lagstiftningsakter. Det gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning (COM(2011) 778) och kommissionens förslag till förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse (COM(2011) 779). Det första av dessa förslag gällde etableringsrätt och det andra tillnärmning av lagstiftning. Utskottet föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll förslaget (rskr. 2011/12:124). Det tredje utlåtandet lämnades också under 2012 och gällde kommissionens förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande

styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder (COM(2012) 614, utl. 2012/13:CU14). Förslaget gällde socialpolitik. På förslag av utskottet lämnade riksdagen ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:138).

Under 2016 lämnade civilutskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om samarbete mellan de nationella myndigheter som ansvarar för genomdrivandet av konsument-skyddslagstiftningen (COM(2016) 283, utl. 2015/16:CU26). Förslaget gällde tillnärmning av lagstiftning. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2015/16:321). Utskottet lämnade även ett utlåtande (utl. 2015/16:CU25) om kommissionens förslag till ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller offentliggörande av inkomstskatteuppgifter för vissa företag och filialer (COM(2016) 198). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2015/16: 274). Detta utkast gällde etableringsrätt.

Under 2018 lämnade civilutskottet ett utlåtande (utl. 2017/18:CU33) med förslag till motiverat yttrande som dels gällde kommissionens förslag till direktiv om grupp-talan för att skydda konsumenters kollektiva intressen m.m. (COM(2018) 184), dels kommissionens förslag till ändring av rådets direktiv 93/13/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU vad gäller bättre tillsyn och modernisering av EU:s konsument-skyddsregler (COM(2018) 185). Båda dessa förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2017/18:423).

Utskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2022. Utlåtandet lämnades på begäran av en minoritet i utskottet och gällde kommissionens förslag till direktiv om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (COM(2021) 802, utl. 2021/22:CU34). Förslaget gällde energipolitik. Utskottet ansåg dock inte att förslaget strider mot subsidiaritets-principen och föreslog därför att utlåtandet skulle läggas till handlingarna. Riksdagen biföll utskottets förslag och lämnade således inte något motiverat yttrande över förslaget (prot. 2011/12:90).

Under 2023 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om bekämpande av sena betalningar vid affärstransaktioner (COM(2023) 533, utl. 2023/24:CU18, rskr. 2023/24:38). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom civilutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal motiverade yttranden*															Totalt
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Etableringsrätt	Art. 50, 53	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	4
Socialpolitik	Art. 157	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

* Ett av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Utrikesutskottet

Utrikesutskottet prövade sex utkast till lagstiftningsakter under 2024. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att fem av utkasten gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Ett av dessa utkast gällde även finansiella regler. Ett utkast gällde konsulärt skydd för unionsmedborgare.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade utrikesutskottet 50 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (39) gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer och 13 utkast gällde utvecklingssamarbete med tredjeländer. Tre av utkasten gällde finansiella regler. Två av utkasten gällde konsulärt skydd för unionsmedborgare i ett tredje land. Två av utkasten gällde associering av utomeuropeiska länder och territorier och lika många rörde humanitärt bistånd till tredjeländer. Två av utkasten gällde gemensam handelspolitik. Övriga utkast gällde jordbruk och fiskeri (1), transportpolitik (1), industripolitik (1), forskning och teknisk utveckling (1) och rymdpolitik (1).

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Utrikesutskottet har inte lämnat några utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Försvarsutskottet

Försvarsutskottet prövade ett utkast till lagstiftningsakt under 2024. Utskottet ansåg att utkastet inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att utkastet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Utkastet gällde även industripolitik, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer och finansiella regler.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade försvarsutskottet 28 utkast. Av sammanställningarna framgår att tolv av utkasten gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Sju gällde industripolitik. Fem utkast gällde civilskydd. Tre utkast gällde strukturfonder. Tre utkast gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer och lika många gällde finansiella regler. Två utkast gällde forskning och teknisk utveckling och lika många rörde miljöpolitik. Ett utkast gällde associering av utomeuropeiska länder och territorier.

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Försvarsutskottet har lämnat två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 10 nedan).

Under 2013 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om åtgärder för att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och kommunikationssäkerhet i hela unionen (COM(2013) 48, utl. 2012/13:FöU11). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:185). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Utskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2022 om kommissionens förslag till förordning om inrättande av instrumentet för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling (COM(2022) 349, utl. 2022/23:FöU2). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2022/23:1). Förslaget gällde industripolitik.

Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom försvarsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden															Totalt
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Industripolitik	Art. 173	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1

Socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter under 2024. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att ett av utkasten gällde invandringspolitik och ett gällde gränskontroller.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade socialförsäkringsutskottet 58 utkast till lagstiftningsakter. Av dessa utkast rörde 26 invandringspolitik, 24 asylpolitik, och 22 gränskontroller. Fem utkast gällde polissamarbete. Tre utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet). Övriga utkast rörde skydd för personuppgifter (1), straffrättsligt samarbete (1) och administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa (1).

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Socialförsäkringsutskottet har inte lämnat några utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Socialutskottet

Socialutskottet prövade ett utkast till lagstiftningsakt under 2024. Utskottet ansåg inte att utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för utkastet var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Utkastet gällde även folkhälsa.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade socialutskottet 49 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår att 31 av utkasten grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och 29 utkast gällde folkhälsa. Tre utkast gällde strukturfonder. Tre utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare och två gällde gränskontroll. Övriga utkast gällde skydd för personuppgifter (1), etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1), invandringspolitik (1), transportpolitik (1) och socialpolitik (1).

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Socialutskottet har lämnat tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 11 nedan). Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall.

Det första utlåtandet lämnades under 2012 och gällde kommissionens ändrade förslag till förordning om ändring av förordning vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel (COM(2012) 49, utl. 2011/12:SoU18, rskr. 2011/12:177). Förslaget gällde folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning. Det andra utlåtandet lämnades också under 2012 och gällde kommissionens förslag till förordning om fonden för europeiskt

bistånd till dem som har det sämst ställt (COM(2012) 617, utl. 2012/13:SoU8, rskr. 2012/13:117). Förslaget gällde strukturfonder.

Det tredje utlåtandet som lämnades under 2013 gällde kommissionens förslag till revideringar av tobaksproduktsdirektivet (COM(2012) 788, utl. 2012/13:SoU17, rskr. 2012/13:158), och grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom socialutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Folkhälsa	Art. 168	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

* Ett av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Kulturutskottet

Kulturutskottet prövade inga utkast till lagstiftningsakter under 2024.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade kulturutskottet 13 utkast. Av sammanställningarna framgår att åtta av utkasten gällde kulturpolitik och fyra gällde utbildning. Två utkast gällde industripolitik. Ett utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och ett på flexibilitetsklausulen. Ett utkast rörde humanitärt bistånd.

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Kulturutskottet har inte lämnat något utlåtande sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet prövade inga utkast till lagstiftningsakter under 2024.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade utbildningsutskottet 29 utkast till lagstiftningsakter. Tolv av utkasten gällde forskning och teknisk utveckling och åtta gällde industripolitik. Fem gällde utbildning. Tre utkast rörde rymdpolitik. Tre utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare och lika många gällde etableringsrätt. Tre utkast gällde fri rörlighet för tjänster. Två utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Lika många gällde sysselsättning.

Vissa av utkasten under perioden berörde flera politikområden.

Utbildningsutskottet har inte lämnat några utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Trafikutskottet

Trafikutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter under 2024. Utskottet ansåg att ett av utkasten strider mot subsidiaritetsprincipen, och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Utskottet ansåg att det andra utkastet inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att båda utkasten gällde transportpolitik.

Totalt prövade trafikutskottet 173 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2024. Av sammanställningarna framgår att 103 utkast, dvs. knappt 60 procent av utkasten gällde transportpolitik. Därefter följer 41 utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. 18 utkast gällde transeuropeiska nät och 8 miljöpolitik. Fyra utkast gällde statistik. Tre utkast innehöll förslag om skydd för personuppgifter. Lika många gällde industripolitik. Vardera två utkast gällde jordbruk och fiskeri och energipolitik. Övriga utkast gällde administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa (1), gränskontroll (1), statligt stöd (1), socialpolitik (1),

strukturfonder (1), forskning och teknisk utveckling (1), rymdpolitik (1) och turism (1).

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Trafikutskottet har lämnat totalt elva utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 12 nedan). Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall.

Ett utlåtande lämnades under 2012 om kommissionens förslag till förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet m.m. (COM(2012) 380, utl. 2012/13:TU3, rskr. 2012/13:9). Det utkastet gällde transportpolitik.

Utskottet lämnade vidare fyra utlåtanden med förslag till motiverade yttranden under 2013. I ett av utlåtandena behandlades fem utkast till lagstiftningsakter som rörde kommissionens förslag i det fjärde järnvägs-paketet (COM(2013) 27, COM(2013) 28, COM(2013) 29, COM(2013) 30 och COM(2013) 31, utl. 2012/13:TU13, rskr. 2012/13:178). Fyra av utkasten gällde transportpolitik. Ett av utkasten gällde både transportpolitik och transeuropeiska nät. Det var kommissionens förslag till direktiv om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom Europeiska unionen (COM(2013) 30). Ett utlåtande lämnades vidare om kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (COM(2013) 147, utl. 2012/13:TU20, rskr. 2012/13:255). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ett utlåtande lämnades även om kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent (COM(2013) 627, utl. 2013/14:TU5, rskr. 2013/14:35). Även detta förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget. Slutligen lämnades ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar (COM(2013) 296, utl. 2012/13:TU21, rskr. 2012/13:302). Det förslaget gällde transportpolitik.

Under 2016 lämnade trafikutskottet två utlåtanden. Det gäller för det första kommissionens förslag till ändring av förordningarna vad gäller främjande av internetkonnektivitet i lokala samhällen (COM(2016) 589, utl. 2016/17:TU7, rskr. 2016/17:67) som rörde transeuropeiska nät. Det gäller för det andra kommissionens förslag till direktiv om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (COM(2016) 590, utl. 2016/17:TU8, rskr. 2016/17:130) som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Under 2018 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Det första utlåtandet lämnades om kommissionens förslag till ändring av direktiv 92/106/EEG om gemensamma regler för vissa former av kombinerad transport av gods mellan medlemsstaterna (COM(2017) 648, utl. 2017/18:TU8, rskr. 2017/18:137) och gällde transportpolitik. Det andra utlåtandet lämnades om kommissionens förslag till ändring av direktiv

2008/96/EG om förvaltning av vägars säkerhet (COM(2018) 274, utl. 2017/18:TU20, rskr. 2017/18:446) och gällde också transportpolitik. Det tredje lämnades om kommissionens förslag till förordning om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet (COM(2018) 277, utl. 2017/18:TU21, rskr. 2017/18:447) och gällde transeuropeiska nät.

Under 2024 lämnade utskottet, som nämnts, ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/44/EG om harmoniserade flodinformationstjänster (RIS) på inre vattenvägar i gemenskapen (COM(2024) 33, utl. 2023/24:TU21, rskr. 2023/24:168). Förslaget gällde transportpolitik.

Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom trafikutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*															Totalt
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	1	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	6
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Transeuropeiska nät	Art. 170, 171, 172	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3

* Vissa av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet prövade elva utkast till lagstiftningsakter under 2024. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att sju av utkasten gällde jordbruk och fiskeri. Fem utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Tre av utkasten gällde miljöpolitik. Ett utkast vardera gällde folkhälsa och gemensam handelspolitik.

Tre av utkasten berörde flera politikområden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade miljö- och jordbruksutskottet 226 utkast till lagstiftningsakter, vilket utgör knappt 17 procent av alla utkast som prövades i riksdagen under denna period. Knappt hälften av utkasten (111 av 226) gällde jordbruk och fiskeri. Därefter följer 82 utkast som gällde miljöpolitik och 48 utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. 13 utkast gällde folkhälsa. Sju utkast gällde statistik. Fem utkast gällde transportpolitik. Vardera fem utkast gällde strukturfonder och energipolitik. Fyra utkast grundade sig på artikel 118 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter. Lika många gällde gemensam handelspolitik. Vardera tre utkast gällde forskning och teknisk utveckling och turism. Tre utkast gällde särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena. Två gällde industripolitik. Övriga utkast gällde etableringsrätt (1), socialpolitik (1) och associering av utomeuropeiska länder och territorier (1). Ett utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen.

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Totalt har miljö- och jordbruksutskottet lämnat elva utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, varav tio utlåtanden har lett till motiverade yttranden från riksdagen (se tabell 13 nedan).

Under 2010 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till ändring av förordningar när det gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (COM(2010) 486, utl. 2010/11:MJU7). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2010/11:3). Förslaget gällde jordbruk och fiskeri.

Utskottet lämnade i februari 2011 ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om en samlad marknadsordning (COM(2010) 799, utl. 2010/11:MJU21). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2010/11:181). Detta utkast rörde jordbruk och fiskeri. I det aktuella förslaget hade det tidigare förslaget om ändring av förordningar när det gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (COM(2010) 486) inarbetats. Utskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande i november 2011 om det ändrade förslaget till förordning om ändring av förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (COM(2011) 634, utl. 2011/12:MJU8). Riksdagen

biföll utskottets förslag (rskr. 2011/12:52). Förslaget gällde jordbruk och fiskeri och även ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.

Under 2012 lämnade miljö- och jordbruksutskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen (COM(2012) 576, utl. 2012/13:MJU6). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:131). Förslaget gällde miljöpolitik.

Under 2013 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (COM(2013) 133, utl. 2012/13:MJU20). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:203). Förslaget gällde jordbruk och fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik och energipolitik.

Under 2018 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i livsmedelskedjan (COM(2018) 173, utl. 2017/18:MJU25) som rörde jordbruk och fiskeri. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2017/18:400).

Utskottet lämnade även två utlåtanden under 2021. Det första av dessa utlåtanden gällde kommissionens förslag till ändring av förordningarna (EU) 2018/841 vad gäller omfattning, förenkling av regler för efterlevnadskontroll, fastställande av medlemsstaternas mål för 2030 och åtaganden för att kollektivt uppnå klimatneutralitet 2035 i sektorn för markanvändning, skogsbruk och jordbruk m.m. (COM(2021) 554, utl. 2021/22:MJU10). Förslaget gällde miljöpolitik. Utlåtandet lämnades på begäran av en minoritet i utskottet. Riksdagen biföll utskottets förslag och något motiverat yttrande lämnades därför inte till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (prot. 2021/22:23).

Det andra utlåtandet med förslag till motiverat yttrande som lämnades under 2021 gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av en social klimatfond (COM(2021) 568, utl. 2021/22:MJU11). Förslaget grundade sig på artikel 91, 192 och 194 i EUF-fördraget, dvs. gällde transportpolitik, miljöpolitik och energipolitik. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:26).

Miljö- och jordbruksutskottet lämnade tre utlåtanden med förslag till motiverat yttranden under 2022. Den rättsliga grunden för samtliga förslag var artikel 192 i EUF-fördraget, dvs. miljöpolitik. Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om utsläpp på unionens marknad och export från unionen av vissa råvaror och produkter som är förknippade med avskogning och skogsförstörelse och om upphävande av förordning (EU) nr 995/2010 (COM(2021) 706, utl. 2021/22:MJU19). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:183). Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur (COM(2022) 304, utl. 2021/22:MJU32). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:473). Det

tredje utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel och om ändring av förordning (EU) 2021/2115 (COM(2022) 305, utl. 2021/22:MJU33). Utskottet ansåg att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen, och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Även Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna ansåg att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen, men lämnade i en reservation ett förslag till ett motiverat yttrande med en annan lydelse (reservation 1). Riksdagen biföll reservanternas förslag (rskr. 2021/22:474).

Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom miljö- och jordbruksutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Jordbruk och fiskeri	Art. 42, 43	1	2	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	5
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Miljöpolitik	Art. 192	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	6
Energipolitik	Art. 194	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2

* Vissa av utkasten som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Näringsutskottet

Näringsutskottet prövade tre utkast till lagstiftningsakter under 2024. Utskottet ansåg att ett av utkasten strider mot subsidiaritetsprincipen och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Utskottet ansåg att två av utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att två av utkasten gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder). Ett av dessa utkast gällde även Europeiska socialfonden. Ett utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Detta utkast gällde även gemensam handelspolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade näringsutskottet 142 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår det att den rättsliga grunden för 56 av utkasten var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. 41 rörde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och 30 energipolitik. Nio utkast grundade sig på artikel 118 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter. Åtta utkast gällde gemensam handelspolitik. Sju utkast gällde särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena. Sex gällde etableringsrätt. Fem utkast gällde jordbruk och fiskeri. Fem utkast gällde finansiella regler. Fyra utkast gällde fri rörlighet för tjänster. Fyra utkast vardera gällde industripolitik och miljöpolitik. Tre utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare. Vardera tre utkast gällde utvecklingssamarbete och ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Lika många gällde statistik. Två utkast vardera gällde transportpolitik, konkurrensregler och transeuropeiska nät. Lika många gällde Europeiska socialfonden respektive folkhälsa. Två utkast rörde inhämtande av information. Övriga utkast gällde tullsamarbete (1), fri rörlighet för arbetstagare (1), social trygghet för arbetstagare (1), socialpolitik (1), forskning och teknisk utveckling (1) och turism (1).

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Totalt har näringsutskottet lämnat tolv utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, varav nio utlåtanden har lett till att riksdagen lämnat motiverade yttranden (se tabell 14 nedan).

Under 2011 lämnade näringsutskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om energieffektivitet m.m. (COM(2011) 370, utl. 2011/12:NU8, rskr. 2011/12:8). Förslaget gällde energipolitik.

Under 2012 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (COM(2011) 834, utl. 2011/12:NU17, rskr. 2011/12:127). Detta förslag gällde industripolitik och turism. Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om

kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (COM(2012) 372, utl. 2012/13:NU5, rskr. 2012/13:14). Förslaget gällde etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster.

Under 2018 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om fastställande av regler och förfaranden för överensstämmelse med och genomdrivande av unionens harmoniseringslagstiftning för produkter m.m. (COM(2017) 795, utl. 2017/18:NU26, rskr. 2017/18:196). Förslaget rörde tullsamarbete, tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och gemensam handelspolitik. Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang (COM(2018) 373, utl. 2017/18:NU28, rskr. 2017/18:448). Förslaget rörde strukturfonder.

Utskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2021. Utlåtandet gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652 (COM(2021) 557, utl. 2012/22:NU9). Förslaget grundade sig på artikel 114 och 194 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och energipolitik. Riksdagen biföll utskottets förslag och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2021/22:25).

Utskottet lämnade tre utlåtanden under 2022, varav följande två ledde till motiverade yttranden från riksdagen. Ett utlåtande gällde kommissionens förslag till direktiv om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 (COM(2022) 71, utl. 2021/22:NU28). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:312). Förslaget gällde etableringsrätt och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ett annat utlåtande gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett krisinstrument för den inre marknaden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 2679/98 (COM(2022) 459, utl. 2022/23:NU10). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2022/23:100). Förslaget gällde fri rörlighet för unionsmedborgare, fri rörlighet för arbetstagare och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Som tidigare nämnts lämnade utskottet även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2024. Det gällde kommissionens ändrade förslag till förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang (COM(2023) 790, utl. 2023/24:NU16). Förslaget gällde strukturfonder. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:146).

Utöver detta har tre utlåtanden lämnats på begäran av en minoritet i utskottet. Det första av dessa utlåtanden lämnades 2011 och gällde kommissionens förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeiska energinfrastrukturer m.m. (COM(2011) 658, utl. 2011/12:NU15). Förslaget

gällde transeuropeiska nät. Utskottet ansåg inte att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lägga utlåtandet till handlingarna. Riksdagen biföll utskottets förslag, vilket innebar att något motiverat yttrande inte lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (prot. 2011/12:52). Det andra utlåtandet lämnades 2014 och gällde kommissionens förslag till direktiv om skydd för företagshemligheter (COM(2013) 813, utl. 2013/14:NU28). Detta förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll även i detta fall utskottets förslag, vilket innebar att utlåtandet lades till handlingarna (prot. 2013/14:62). Det tredje utlåtandet lämnades under 2022. Det gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (COM(2022) 222, utl. 2021/22:NU29). Förslaget gällde miljöpolitik och energipolitik. Riksdagen biföll utskottets förslag och utlåtandet lades till handlingarna (prot. 2021/22:135).

Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom näringsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet)	Art. 21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Tullsamarbete	Art. 33	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Etableringsrätt	Art. 49, 50, 53	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Fri rörlighet för tjänster	Art. 56, 62	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	0	0	4
Industripolitik	Art. 173	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Energipolitik	Art. 194	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
Turism	Art. 195	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1

* Vissa av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter under 2024. Utskottet ansåg att ett av utkasten strider mot subsidiaritetsprincipen och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Utskottet ansåg att ett utkast inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att båda utkasten gällde socialpolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade arbetsmarknadsutskottet 43 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår det att mer än hälften (23) av utkasten gällde socialpolitik. Åtta utkast gällde strukturfonder. Sju utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare. Fem utkast gällde sysselsättning och lika många gällde Europeiska socialfonden. Tre utkast gällde etableringsrätt. Två utkast gällde fri rörlighet för tjänster. Vidare gällde två utkast särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena och lika många grundade sig på flexibilitetsklausulen. Övriga utkast gällde skydd för personuppgifter (1), bekämpning av diskriminering (1), jordbruk och fiskeri (1), fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet) (1), transportpolitik (1), tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (1) och folkhälsa (1).

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Arbetsmarknadsutskottet har lämnat totalt elva utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, varav nio har lett till motiverade yttranden från riksdagen (se tabell 15 nedan).

Under 2011 lämnade arbetsmarknadsutskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (COM(2011) 608, utl. 2011/12:AU3). Detta utkast gällde jordbruk och fiskeri och strukturfonder. Utskottet lämnade också ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om Europeiska unionens program för social förändring och social innovation (COM(2011) 609, utl. 2011/12:AU4). Detta utkast innehöll förslag om fri rörlighet för arbetstagare, sysselsättning, socialpolitik och strukturfonder. Riksdagen biföll utskottets förslag i båda dessa fall (rskr. 2011/12:54 och 55).

Under 2012 lämnade utskottet även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, den s.k. Monti II-förordningen (COM(2012) 130, utl. 2011/12:AU14). Utkastet grundade sig på artikel 352 i EUF-fördraget, dvs. flexibilitetsklausulen. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2011/12:214). På EU-nivå uppnåddes tröskeln för ett gult kort, vilket var första gången. Till följd av detta drog kommissionen tillbaka sitt förslag.

I detta sammanhang kan nämnas att totalt tre gula kort har delats ut sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Det gäller utöver den nämnda Monti II-förordningen ett förslag om att inrätta en ny europeisk åklagarmyndighet

(COM(2013) 534) som prövades av justitieutskottet under 2013. Det gäller vidare det s.k. utstationeringsdirektivet (COM(2016) 128) som prövades av arbetsmarknadsutskottet under 2016. Arbetsmarknadsutskottet ansåg inte att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag. På EU-nivå uppnåddes dock tröskeln för ett gult kort.

Under 2017 lämnade arbetsmarknadsutskottet på begäran av en minoritet i utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare (COM(2017) 253, utl. 2016/17:AU17). Förslaget gällde socialpolitik. Utskottet ansåg inte att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen, och föreslog att riksdagen skulle lägga utlåtandet till handlingarna. I utlåtandet fanns två reservationer (M, C och KD samt SD). Riksdagen biföll utskottets förslag, vilket innebar att något motiverat yttrande inte lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande och att utlåtandet lades till handlingarna (prot. 2016/17:129).

Under 2018 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall. Det var kommissionens förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen (COM(2017) 797, utl. 2017/18:AU11, rskr. 2017/18:167) som rörde socialpolitik. Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten (COM(2018) 131, utl. 2017/18:AU17, rskr. 2017/18:292) som rörde fri rörlighet för arbetstagare, social trygghet, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och transportpolitik. Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska fonden för justering av globaliseringseffekter (COM(2018) 380, utl. 2017/18:AU19, rskr. 2017/18:444) som rörde strukturfonder.

Under 2020 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen (COM(2020) 682, utl. 2020/21:AU6). Förslaget grundade sig på artikel 153 i EUF-fördraget, dvs. socialpolitik. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2020/21:138).

Arbetsmarknadsutskottet lämnade under 2021 även ett utlåtande på begäran av en minoritet i utskottet. Utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om stärkt tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete tack vare insyn i lönesättningen och efterlevnadsmekanismer (COM(2021) 93, utl. 2020/21:AU15). Förslaget grundade sig på artikel 157 i EUF-fördraget, dvs. socialpolitik. Utskottet ansåg inte att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att utlåtandet skulle läggas till handlingarna. En minoritet i utskottet reserverade sig (M, SD, KD) och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande. Reservanterna ansåg att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen biföll utskottets förslag, vilket innebar att riksdagen inte lämnade

något motiverat yttrande och att utlåtandet lades till handlingarna (prot. 2020/21:115).

Under 2022 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om bättre arbetsvillkor för plattformarbete (COM(2021) 762, utl. 2021/22:AU16). Förslaget gällde skydd för personuppgifter och socialpolitik. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:184).

Som tidigare nämnts lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2024. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om att förbättra och tillämpa arbetsvillkor för praktikanter och motverka att reguljära anställningsförhållanden kamoufleras till praktik (COM(2024) 132, utl. 2023/24:AU11). Förslaget gällde, som nämnts, socialpolitik. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:283).

Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom arbetsmarknadsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Jordbruk och fiskeri	Art. 42, 43	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 45, 46	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	Art. 48	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Etableringsrätt	Art. 53	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Fri rörlighet för tjänster	Art. 62	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Transportpolitik	Art. 91	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Sysselsättning	Art. 149	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Socialpolitik	Art. 153, 157	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	5
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175, 177	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

* Vissa av utkasten som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

2.1.3 Kommissionens motiveringar av subsidiaritetsprincipen

Enligt artikel 5 i protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras när det gäller subsidiaritetsprincipen. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställare.

I utkastet till lagstiftningsakter finns som regel en särskild rubrik, Subsidiaritetsprincipen, under vilken kommissionen brukar lämna sin motivering i fråga om subsidiaritetsprincipen. I vissa av förslagen finns det en motivering i ingressen till själva förslaget till rättsakt.

En översiktlig genomgång har gjorts av motiveringarna av subsidiaritetsprincipen i de utkast till lagstiftningsakter som prövades under 2024. Av de 45 utkast till lagstiftningsakter som subsidiaritetsprövades under 2024 saknas motiveringar i två av förslagen, dvs. i 4 procent av de förslag som prövades. Det gäller kommissionens förslag till ändring av förordning (EU) 2018/1806 vad gäller Vanuatu (COM(2024) 365) som socialförsäkringsutskottet subsidiaritetsprövade. Det gäller även kommissionens förslag till ändring av förordning (EU) 2020/2220 vad gäller särskilda åtgärder inom ramen för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) för att ytterligare bistå medlemsstater som drabbats av naturkatastrofer (COM(2024) 495) som miljö- och jordbruksutskottet subsidiaritetsprövade.

Motiveringarna är i vissa fall kortfattade, vilket har kunnat konstateras även i tidigare uppföljningar. Det gäller till exempel kommissionens förslag till ändring av ett antal förordningar vad gäller ändringarna av de medel som ska avsättas till vissa program och fonder (COM(2024) 100) som subsidiaritetsprövades av finansutskottet. Det gäller även kommissionens förslag till beslut om makroekonomiskt stöd till Arabrepubliken Egypten (COM(2024) 461) som utrikesutskottet subsidiaritetsprövade. Det gäller också kommissionens förslag till ändring av förordning (EU) 2023/1115 vad gäller bestämmelserna om den första tillämpningsdagen (COM(2024) 452) som miljö- och jordbruksutskottet subsidiaritetsprövade.

2.2. Yttranden från andra utskott

2.2.1 Finansutskottets yttrande

Finansutskottet väcker i sitt yttrande en fråga om subsidiaritetsprövningar av förslag som enligt kommissionen omfattas av exklusiv befogenhet (bilaga 1).

I yttrandet redogör utskottet för bakgrunden till frågan. Av redogörelsen framgår det bl.a. att sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har kommissionen överlämnat sju förslag eller ändrade förslag till beslut om unionens egna medel. I fyra av dessa fall har kommissionen underrättat de nationella parlamenten om att subsidiaritetsprövningen kan inledas. Sammanfattningsvis har finansutskottet genomfört subsidiaritetskontroller av fem förslag om unionens egna medel, varav ett fall där kommissionen inte lämnat någon

underrättelse om att subsidiaritetsprövningen kan inledas (utl. 2023/24:FiU17). Utskottet har vid samtliga tillfällen funnit att förslagen inte varit förenliga med subsidiaritetsprincipen.

I sitt svar på finansutskottets utlåtande anförde kommissionen bl.a. följande:

Fördragets bestämmelser om budgetfrågor och institutionella frågor föreskriver att endast unionen kan eller till och med är skyldig att agera (t.ex. budgetförslaget, egna medel och den fleråriga budgetramen). Detta har bekräftats av domstolen i dess dom av den 16 februari 2022, Polen mot Europaparlamentet och rådet, C-157/21, EU:C:2022:98. I denna dom erinrade Europeiska unionens domstol (punkt 241) om att finansiella regler som fastställer förfarandet för upprättande och genomförande av unionens budget omfattas av unionens befogenheter i fråga om dess funktion, som till sin natur endast kan utövas av unionen själv. Subsidiaritetsprincipen är därför inte tillämplig. Detta bör också gälla inkomster som genereras av egna medel, som därför är en fråga för unionen.

I sitt ställningstagande i yttrandet noterar finansutskottet domen från EU-domstolen. Finansutskottet anser att det vore värdefullt att få en kommentar från konstitutionsutskottet om hur tidigare bedömningar som konstitutionsutskottet gjort, om att förteckningen i artikel 3 i EUF-fördraget över de områden där unionen ska ha exklusiv befogenhet är uttömmande, bör ses i ljuset av vad som anförts i EU-domstolens dom. Det gäller särskilt domstolens uttalande att finansiella regler som fastställer förfarandet för upprättande och genomförande av unionens budget omfattas av unionens befogenheter i fråga om dess funktion, som till sin natur endast kan utövas av unionen själv.

Vidare anser finansutskottet att det vore värdefullt med ett förtydligande om hur riksdagen bör se på tillämpningsområdet för subsidiaritetskontrollen mot bakgrund av att domstolens dom avser artikel 322 i EUF-fördraget och att kommissionen i sina svar utvidgar den interna befogenheten till andra rättsliga grunder. Det kan också uppmärksammas att kommissionen ändå har lämnat en s.k. SGD-skrivelse när det gäller det senaste förslaget om unionens egna medel (jfr utl. 2025/26:FiU16).

2.2.2 Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför bl.a. följande i sitt yttrande (bilaga 2).

Utskottets beredningsområde har direkt anknytning till EU:s regelverk. På skatteområdet krävs enighet bland medlemsstaterna. Medlemsstaterna har således möjlighet att bättre värna sin suveränitet på detta område än inom andra politikområden. Utskottet lämnade emellertid under 2019 (utl. 2018/19:SkU24) kritiska synpunkter på kommissionens meddelande om ett mer effektivt och demokratiskt beslutsfattande inom EU:s skattepolitik (COM(2019) 8). Kommissionen har föreslagit ett ändrat beslutsfattande i skattefrågor genom en övergång från beslutsfattande med enhällighet enligt det särskilda lagstiftningsförfarandet till kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Enligt utskottets mening skulle detta

innebära att den nationella suveräniteten i skattefrågor luckrades upp, vilket utskottet även fortsättningsvis motsätter sig. Utskottet har sedan dess upprepat sin inställning 2020 och 2021.

Utskottet anser att det är viktigt att nyttan av att ha harmoniserade skatteregler på direktbeskattningens område vägs mot den inskränkning av medlemsstaternas möjligheter att införa och behålla egna nationella skatteregler som en harmonisering medför. Detta ställer höga krav på utformningen av unionens lagstiftningsförslag för att avgöra om målet för den föreslagna åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva. Enligt utskottets mening är det viktigt att kommissionens lagförslag innehåller en konsekvensanalys och i förekommande fall en utförlig analys av hur förslaget förhåller sig till redan existerande lagstiftning som klargör behovet av ytterligare ett regelverk.

2.2.3 Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet hänvisar i sitt yttrande till vad utskottet anförde vid en tidigare uppföljning i yttrande 2023/24:JuU1y (bilaga 3). I det tidigare yttrandet anförde utskottet bl.a. följande.

Det är viktigt att frågan om subsidiaritet ges särskild uppmärksamhet när det handlar om lagstiftningsförslag inom det straff- och processrättsliga området. Dessa frågor är en central del i varje stats funktion och legitimitet och är av särskild betydelse eftersom de återspeglar grundläggande värden, seder och bruk i medlemsländerna. Därför är det viktigt att lagstiftning på EU-nivå inom det straff- och processrättsliga området endast initieras om det står klart att sådan lagstiftning bidrar till ett betydande mervärde. Utskottet konstaterar att det samarbete som finns på det straffrättsliga området innebär att delar av den nationella kompetensen förts över till EU, vilket medför att lagstiftningen på EU-nivå stärks och att utrymmet för nationell lagstiftning minskar i motsvarande utsträckning. Samtidigt framhöll utskottet att det kan vara motiverat med gemensamma åtgärder på EU-nivå i de fall det har ett betydande mervärde för att t.ex. bekämpa gränsöverskridande brottslighet. Ett rättssäkert arbete och utbyte av information är viktiga aspekter i ett effektivt samarbete mellan medlemsstater. Det är viktigt att uppmärksamma den samlade effekten av olika förslag, vilken kan vara svår att överblicka vid enskilda förslag.

2.2.4 Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet anför bl.a. följande i sitt yttrande (bilaga 4).

Transport- och digitaliseringspolitiken har i många fall en gränsöverskridande dimension, vilket medför att utskottet har ett förhållandevis stort antal utkast till lagstiftningsakter från kommissionen att subsidiaritetspröva varje år. Utskottet noterar dock att det under 2024 prövade avsevärt färre lagförslag än året dessförinnan, från 15 utkast 2023 till 2 utkast 2024, vilket

delvis kan förklaras med den institutionella rytmen i EU-arbetet, där 2024 kom att bli något av ett övergångsår för kommissionens lagstiftande verksamhet.

Utskottet konstaterar vidare att EU har getts betydande beslutskompetens på både transport- och telekommunikationsområdet, vilket har inneburit att utrymmet för nationell lagstiftning inom utskottets beredningsområde till viss del redan är upptaget eller in-tecknat. I motsats till utvecklingen under tidigare år då majoriteten av de prövade utkasten varit förslag till förordningar, var de bågge utkasten från 2024 förslag till direktiv. Förordningar verkar per definition mer inskränkande på nationellt självbestämmande än övriga lagstiftningsinstrument, i och med att de blir direkt tillämpliga i hela EU. Utskottet anser att utrymmet för nationella åtgärder inom beredningsområdet inte minskat nämnvärt under året som gått.

2.2.5 Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet hänvisar i sitt yttrande till vad utskottet anförde vid en tidigare uppföljning i yttrande 2024/25: MJU3y (bilaga 5). I sitt yttrande anförde utskottet bl.a. följande.

Det kan konstateras att den formella nationella handlingsfriheten inom utskottets beredningsområde i betydande utsträckning var begränsad av EG-rätten redan före EU-inträdet. När det gäller kemikalieområdet kan utrymmet för nationella åtgärder inte sägas ha förändrats i nämnvärd omfattning sedan 2009. Även inom jordbrukspolitiken började svenska regler att anpassas till EG-rätten redan under 1970-talet. Inte desto mindre krävde anslutningen en harmonisering av svensk rätt på jordbruks- och livsmedelsområdet. De förändringar i EU-rätten som skett därefter, bl.a. genom Lissabonfördraget, har inte påverkat harmoniseringsgraden i nämnvärd omfattning. Den senaste reformen för programperioden 2021–2027 innebar snarare en ”utökad subsidiaritet” genom att medlemsstaterna i större utsträckning än tidigare ansvarar för hur de överenskomna målen ska nås.

Utvecklingen inom miljöpolitiken har haft en indirekt effekt på områden där medlemsstaterna inte har delegerat beslutandemakt till EU-nivån. Det tydligaste exemplet härrör från skogspolitiken. Samtidigt som skogen har en central roll i EU:s klimatmål nämns inte någon gemensam skogspolitik i EUF-fördraget. Utskottet har av denna anledning vid ett flertal tillfällen markerat betydelsen av det nationella självbestämmandet i skogliga frågor.

2.3 Utskottets ställningstagande

Subsidiaritetskontrollen och den årliga uppföljningen

Genom Lissabonfördraget fick de nationella parlamenten en särskild roll att kontrollera hur subsidiaritetsprincipen tillämpas. Enligt EU-fördraget ska de nationella parlamenten se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med det förfarande som anges i protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och

proportionalitetsprinciperna (protokoll nr 2). Riksdagen och de övriga nationella parlamenten har alltså en fördragsenlig skyldighet att bevaka att subsidiaritetsprincipen efterlevs.

I sammanhanget kan framhållas att riksdagen subsidiaritetsprövar samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds för subsidiaritetsprövning enligt protokoll nr 2. Det har ansetts finnas ett värde i en systematisk ansats där samtliga utkast kontrolleras, vilket enligt den s.k. EU-kommittén torde bidra till att ge EU-lagstiftningen demokratisk legitimitet. Varje riksdagsutskott har i uppdrag att genomföra subsidiaritetsprövningar av utkast inom sina respektive beredningsområden. Decentraliseringen medför att arbetsbördan fördelas mellan utskotten och att subsidiaritetsprövningarna utförs av sakpolitiskt specialiserade ledamöter.

Samtidigt har konstitutionsutskottet i uppdrag att göra en årlig uppföljning av subsidiaritetsprincipens tillämpning i riksdagen. Syftet med uppföljningen är att följa utvecklingen över tid på en mer övergripande nivå och att samla erfarenheter från olika politikområden. Genom uppföljningen kan den samlade effekten av olika förslag uppmärksammas. Det är därför värdefullt att övriga utskott yttrar sig inom ramen för uppföljningen och delar med sig av iakttagelser och reflektioner. Därigenom kan bilden av utvecklingen inom olika politikområden bli mer heltäckande. Inom ramen för årets uppföljning har konstitutionsutskottet tagit emot yttranden från fem utskott. I yttrandena görs bl.a. iakttagelser om utvecklingen inom olika politikområden och om hur utrymmet för nationella åtgärder inom olika politikområden har påverkats till följd av lagstiftning på EU-nivå (se ovan och bilaga 1–5).

Samlat utfall av subsidiaritetsprövningarna

Under 2024 subsidiaritetsprövade riksdagen 45 utkast till lagstiftningsakter och lämnade sex motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Miljö- och jordbruksutskottet subsidiaritetsprövade flest utkast till lagstiftningsakter, följt av justitieutskottet och utrikesutskottet. Den rättsliga grunden för knappt 27 procent av de utkast till lagstiftningsakter som subsidiaritetsprövades under 2024 var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Åtta utkast gällde jordbruk och fiskeri och sex gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. De sex motiverade yttrandena lämnades på förslag av skatteutskottet, justitieutskottet, trafikutskottet, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet. Inga utkast ledde till ett s.k. gult kort på EU-nivå under 2024.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft och fram t.o.m. utgången av december 2024 har riksdagen subsidiaritetsprövat totalt 1 350 utkast till lagstiftningsakter och lämnat 106 motiverade yttranden, vilket innebär att riksdagen haft invändningar mot knappt 8 procent av samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänts för subsidiaritetsprövning. En översiktlig genomgång av utkasten som subsidiaritetsprövats visar att den rättsliga

grunden för ca 27 procent av utkasten var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer utkast inom politikområdena jordbruk och fiskeri, transporter och miljö.

En översiktlig genomgång av de utkast till lagstiftningsakter som riksdagen har haft invändningar mot visar att omkring 26 procent av utkasten grundar sig på artikel 114 i EUF-fördraget. Därefter följer utkast som grundar sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknads upprättande eller funktion, etableringsrätt och transportpolitik.

Utskottet konstaterar att Sveriges riksdag även i år stod för flest motiverade yttranden av de nationella parlamenten inom EU. Av kommissionens årsrapport för 2024 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten framgår att endast 8 av de 39 nationella parlamenten eller kamrarna lämnade motiverade yttranden under 2024, samtidigt som de flesta nationella parlament lämnade yttranden inom ramen för den politiska dialogen. Utskottet, som tidigare har gjort vissa reflektioner om tillämpningen av subsidiaritetsmekanismen, vidhåller att det är bekymmersamt om endast ett begränsat antal nationella parlament tillvaratar möjligheten att kontrollera tillämpligheten av subsidiaritetsprincipen inom ramen för det särskilda förfarandet. De nationella parlamentens subsidiaritetskontroll är ett viktigt demokratiskt instrument inom ramen för EU:s beslutsfattande (bet. 2023/24:KU5 s. 98 f. och bet. 2024/25:KU5 s. 80 f., se även utl. 2023/24:KU19).

Subsidiaritetsprövningar av förslag som enligt kommissionen omfattas av exklusiv kompetens

Finansutskottet har i sitt yttrande väckt frågor om subsidiaritetsprövningar av förslag som enligt kommissionen omfattas av exklusiv kompetens. Med anledning av finansutskottets frågor vill konstitutionsutskottet framhålla följande.

I artikel 3 i EUF-fördraget anges inom vilka områden unionen ska ha exklusiv befogenhet. Utskottet har tidigare bedömt att förteckningen i artikel 3 i EUF-fördraget är uttömmande. Det kan framhållas att även regeringen gjorde samma bedömning i samband med förslaget till godkännande av Lissabon-fördraget (prop. 2007/08:168 s. 98).

Utskottet konstaterar emellertid att EU-domstolen i en dom 2022 har uttalat att de i målet aktuella finansiella reglerna om unionsbudgetens uppställning och genomförande – som fattats med stöd av artikel 322.1 a i EUF-fördraget – omfattas av unionens befogenhet avseende unionens funktionssätt, trots att budgetfrågor inte omnämns i artikel 3 i EUF-fördraget. Enligt EU-domstolen kan en sådan befogenhet till sin natur endast utövas av unionen själv, vilket innebär att subsidiaritetsprincipen inte är tillämplig.

Efter EU-domstolens dom står det därmed klart att unionen – vid sidan av de exklusiva befogenheter som anges i artikel 3 i EUF-fördraget – kan ha vissa

befogenheter som till sin natur endast kan utövas av unionen själv och att subsidiaritetsprincipen då inte är tillämplig.

Utskottet noterar att kommissionen i svar till finansutskottet tolkat domen på det sättet att även andra rättsliga grunder i fördraget om budgetfrågor och institutionella frågor är sådana som till sin natur endast kan utövas av unionen själv. Kommissionen anser bl.a. att det sagda bör gälla inkomster som genereras av egna medel (artikel 311 i EUF-fördraget). Utskottet konstaterar dock att EU-domstolen i den aktuella domen inte berör frågan om huruvida förslag som grundas på artikeln om unionens egna medel utgör en sådan befogenhet som till sin natur endast kan utövas av unionen själv. Enligt utskottets mening kan kommissionens, eller andra förslagsställande institutioners, tolkning av bestämmelser i fördraget inte automatiskt bli gällande. Enligt utskottets uppfattning får i stället frågan om huruvida en befogenhet till sin natur endast kan utövas av unionen bedömas från fall till fall av de nationella parlamenten, så länge det inte finns något avgörande från EU-domstolen.

Utskottet vill också framhålla vikten av att förslagsställaren med konsekvens och noggrannhet anger vilken rättslig grund ett förslag till rättsakt vilar på för att möjliggöra för de nationella parlamenten att följa tillämpningen av artikel 3 i EUF-fördraget. Förslagsställaren bör även alltid lämna en motivering till varför ett förslag inte bedöms omfattas av delad kompetens, i synnerhet om det är fråga om ett område som inte uttryckligen omfattas av förteckningen i artikel 3 i EUF-fördraget. Som utskottet tidigare har framhållit kan en extensiv tillämpning av artikeln få till följd att de nationella parlamentens rätt till invändningar förlorar i betydelse, vilket i längden skulle försämra den demokratiska beslutsprocessen i EU.

Konsekvens är även önskvärd när det gäller översändande av underrättelser om att tidsfristen för subsidiaritetsprövningar enligt protokoll nr 2 inleds. Det förekommer t.ex. att s.k. SGD-skrivelser från kommissionen med underrättelse om att tidsfristen har inletts av förbiseende inte översänds till de nationella parlamenten. Det kan vara svårt att avgöra om skälet till en utebliven skrivelse är att förslagsställaren anser att förslaget omfattas av unionens exklusiva befogenhet eller om det är av förbiseende som en skrivelse inte översänts. Utskottet vill därför framhålla att riksdagen även i fortsättningen bör göra en självständig bedömning av om ett utkast till lagstiftningsakt omfattas av delad kompetens. Detta innebär att riksdagen kan komma att subsidiaritetspröva utkast till lagstiftningsakter trots avsaknad av en underrättelse om att tidsfristen har inletts.

BILAGA 1

Finansutskottets yttrande 2025/26:FiU1y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 11 september 2025 att ge övriga utskott tillfälle att senast torsdagen den 6 november yttra sig över iakttagelserna i en promemoria om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen som tagits fram inom konstitutionsutskottet.

Finansutskottet tar upp frågan om Europeiska unionens exklusiva befogenhet.

Utskottets överväganden

Finansutskottets subsidiaritetsprövningar under 2024

Av konstitutionsutskottets underlag framgår att finansutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter som kommissionen lagt fram under 2024.

Kommissionens förslag rörde dels ändring av de medel som ska avsättas till vissa program och fonder, COM(2024) 100, dels ändring av finansieringsramen och anslaget för den tematiska delen, COM(2024) 301. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kamraren genom protokollsutdrag (2024-04-11).

Exklusiv befogenhet

I konstitutionsutskottets promemoria anføres följande.

Lissabonfördraget ger de nationella parlamenten en särskild roll när det gäller kontrollen av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Innebörden av subsidiaritetsprincipen framgår av artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen (förkortas EU-fördraget):

Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna [...] och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Subsidiaritetsprincipen gäller således inte på de områden där unionen har exklusiv befogenhet, dvs. områden där unionen ensam har beslutanderätten. Sådana områden är tullunionen, vissa konkurrensregler, den gemensamma handelspolitiken och den monetära politiken för medlemsstater som har euron som valuta (se artikel 3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortas EUF-fördraget). För övriga områden inom unionsarbetet där befogenheten är delad mellan unionen och medlemsstaterna gäller att subsidiaritetsprincipen ska tillämpas.

Kommissionens förslag om egna medel

Sedan Lissabonfördragets ikraftträdande har kommissionen överlämnat sju förslag eller ändrade förslag till beslut om unionens egna medel. Fyra av dessa har åtföljts av en s.k. SGD-skrivelse, genom vilken kommissionen underrättar de nationella parlamenten att subsidiaritetsprövningen av förslaget kan inledas. I de fall förslagen åtföljs av en SGD-skrivelse hänvisas de för subsidiaritetskontroll utan vidare handläggning. Två av de tre förslag som inte åtföljs av en SGD-skrivelse lämnades 2011 och det tredje 2023. Sedan 2016 finns en möjlighet för riksdagen att hänvisa även förslag som inte åtföljs av en SGD-skrivelse till utskott för subsidiaritetskontroll, förutsatt att förslagen inte omfattas av unionens exklusiva befogenhet enligt EUF-fördragets artikel 3. Så gjordes med förslaget om unionens egna medel från 2023.

Finansutskottet har följaktligen genomfört subsidiaritetskontroller av fem förslag om unionens egna medel. Utskottet har vid samtliga tillfällen funnit att förslagen inte varit förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet subsidiaritetsprövade kommissionens förslag till rådsbeslut om egna medel i juni 2018, efter att en SGD-skrivelse om subsidiaritetsprövning av förslaget lämnats av kommissionen, och ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen (utl. 2017/18:FiU51). Riksdagen beslutade att lämna ett motiverat yttrande i enlighet med den lydelse som utskottet föreslog. Kommissionen överlämnade ett svar på det motiverade yttrandet i november 2018 (C[2018] 6569 final).

Vidare subsidiaritetsprövade utskottet kommissionens förslag till ändring av rådsbeslut om EU:s egna medel i juni 2020. Även det åtföljdes av en SGD-skrivelse, och utskottet ansåg att inte heller det förslaget var förenligt med subsidiaritetsprincipen (utl. 2019/20:FiU63). Riksdagen beslutade att lämna ett motiverat yttrande i enlighet med den lydelse som utskottet föreslog. Kommissionen överlämnade ett svar på det motiverade yttrandet i augusti 2020 (C[2020] 5922 final).

Efter att en SGD-skrivelse hade lämnats subsidiaritetsprövade utskottet även kommissionens nya förslag till ändrat beslut om systemet för EU:s egna medel i februari 2022. Även i detta fall ansåg utskottet att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen (utl. 2021/22:FiU31). Riksdagen beslutade att lämna ett motiverat yttrande i enlighet med den lydelse som utskottet föreslog. Kommissionen överlämnade ett svar på det motiverade yttrandet i maj 2022 (C[2022] 3195 final).

Utskottet subsidiaritetsprövade vidare kommissionens förslag till ny ändring av rådsbeslut om EU:s egna medel i september 2023 och ansåg även då att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen (utl. 2023/24:FiU17). Förslaget hade inte åtföljts av en SGD-skrivelse. Riksdagen beslutade att lämna ett motiverat yttrande i enlighet med den lydelse som utskottet föreslog. Kommissionen överlämnade ett svar på det motiverade yttrandet i januari 2024 (C[2024] 139 final).

Den 16 juli 2025 överlämnades kommissionens förslag till rådets beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel och om upphävande av beslut (EU, Euratom) 2020/2053, COM (2025) 574 till riksdagen. Den 29 juli 2025 överlämnades en skrivelse från kommissionen (SGD(2025) 10752). Med skrivelsen underrättade kommissionen de nationella parlamenten att subsidiaritetsprövningen av förslaget inletts. Finansutskottet ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen (utl. 2025/26:FiU16).

Kommissionens svar

Kommissionen anförde i januari 2024 följande i sitt svar på utlåtandet 2023/24:FiU17 (C[2024] 139 final):

Institutionernas budgetbefogenheter och lagstiftningsbefogenheter fastställs i fördragen och i relevant lagstiftning, såsom rådets beslut 2020/2053

av den 14 december 2020 om systemet för Europeiska unionens egna medel. Fördragets bestämmelser om budgetfrågor och institutionella frågor föreskriver att endast unionen kan eller till och med är skyldig att agera (t.ex. budgetförslaget, egna medel och den fleråriga budgetramen). Detta har bekräftats av domstolen i dess dom av den 16 februari 2022, Polen mot Europaparlamentet och rådet, C-157/21, EU:C:2022:98. I denna dom erinrade Europeiska unionens domstol (punkt 241) om att finansiella regler som fastställer förfarandet för upprättande och genomförande av unionens budget omfattas av unionens befogenheter i fråga om dess funktion, som till sin natur endast kan utövas av unionen själv. Subsidiaritetsprincipen är därför inte tillämplig. Detta bör också gälla inkomster som genereras av egna medel, som därför är en fråga för unionen.

Också i svaret i maj 2022 på utlåtande 2021/22:FiU31 hänvisade kommissionen till EU-domstolens dom (C[2022] 3195 final).

Förslag om den fleråriga budgetramen

Kommissionens förslag om den fleråriga budgetramen 2028–2034 (COM(2025) 571) åtföljdes inte av en SGD-skrivelse från kommissionen. Kommissionen anförde i förslaget att initiativet omfattas av ett politikområde där EU har exklusiva befogenheter (enligt artikel 312 i EUF-fördraget). Subsidiaritetsprincipen var därför inte tillämplig.

Inte heller förslagen om den innevarande fleråriga budgetramen (COM(2018) 322) eller den föregående fleråriga budgetramen (COM(2011) 398) åtföljdes av en sådan skrivelse.

Dessa tre initiativ har inte subsidiaritetsprövats av riksdagen.

Förslag om budgetens genomförande

Kommissionen har i sina svar på motiverade yttranden om unionens egna medel hänvisat till EU-domstolens dom i mål C-157/21. Den gäller giltigheten av den generella villkorlighetsordningen för skydd av unionsbudgeten (förordning (EU, Euratom) 2020/2092). Förordningen antogs med EUF-fördragets artikel 322.1 som grund. Denna artikel ger befogenhet att anta finansiella regler som särskilt ska ange närmare bestämmelser om budgetens uppställning och genomförande och om redovisning och revision.

Förslaget om den generella villkorlighetsordningen (COM(2018) 324) åtföljdes inte av en SGD-skrivelse. Förslaget underställdes inte subsidiaritetskontroll av riksdagen.

Andra exempel på bestämmelser som baseras på artikel 322.1 är den s.k. budgetförordningen (t.ex. förslag COM(2022) 223) och senast förslaget om en utgiftsspårings- och prestationsram för budgeten (COM(2025) 545). Inget av dessa förslag har åtföljts av en SGD-skrivelse, och inget förslag har underställts subsidiaritetskontroll av riksdagen.

Konstitutionsutskottet

I konstitutionsutskottets utlåtande 2013/14:KU45 Granskning av kommissionsrapporter om subsidiaritet och proportionalitet m.m. anförde konstitutionsutskottet följande om förteckningen i artikel 3 i EUF-fördraget över de områden där unionen ska ha exklusiv befogenhet (s. 28):

Konstitutionsutskottet vill för egen del påminna om att regeringen har bedömt att förteckningen är uttömmande (se prop. 2007/08:168 s. 98). Utskottet saknar i dagsläget skäl att göra någon annan bedömning än regeringen.

Den parlamentariska EU-kommittén

Den parlamentariska EU-kommittén redovisade handläggningsrutinerna för subsidiaritetskontrollen i betänkandet 2017/18:URF1 EU-arbetet i riksdagen (s. 161 f.). Vidare anförde kommittén (s. 193):

Avslutningsvis noterar kommittén att riksdagen numera gör en egen aktiv bedömning av vilka utkast till lagstiftningsakter som omfattas av subsidiaritetskontrollmekanismen och att den förslagsställande institutionens bedömning i detta avseende således inte automatiskt blir gällande. Kommittén anser att det är ett naturligt steg att riksdagen följer sin tolkning av kontrollmekanismens tillämpningsområde när det klarlagts att de förslagsställande institutionerna gör en delvis annan tolkning. Kommittén anser att den rutin som etablerats i riksdagen för dessa bedömningar, som innebär att Riksdagsförvaltningen uppmärksammar utskotten på fall där de kan behöva ta ställning till om ett utkast till en lagstiftningsakt ska bli föremål för en subsidiaritetsprövning, är ändamålsenlig.

Utskottets ställningstagande

Av konstitutionsutskottets underlag framgår att finansutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter som kommissionen lagt fram under 2024. Prövningarna ger inte anledning till några särskilda kommentarer.

Däremot vill utskottet ta upp frågan om subsidiaritetsprövningar av förslag som enligt kommissionen omfattas av exklusiv befogenhet. Utskottet noterar EU-domstolens dom som redovisats ovan. Det vore värdefullt att få en kommentar från konstitutionsutskottet om hur de tidigare bedömningarna, om att förteckningen i artikel 3 i EUF-fördraget över de områden där unionen ska ha exklusiv befogenhet är uttömmande, bör ses i ljuset av vad som anføres i EU-domstolens dom. Det gäller särskilt domstolens uttalande att finansiella regler som fastställer förfarandet för upprättande och genomförande av unionens budget omfattas av unionens befogenheter i fråga om dess funktion, som till sin natur endast kan utövas av unionen själv.

Vidare vore det värdefullt med ett förtydligande om hur riksdagen bör se på tillämpningsområdet för subsidiaritetskontrollen mot bakgrund av att domstolens dom avser EUF-fördragets artikel 322 och att kommissionen i sina svar utvidgar den interna befogenheten till andra rättsliga grunder. Det kan också

uppmärksammas att kommissionen ändå har lämnat en SGD-skrivelse när det gäller det senaste förslaget om unionens egna medel (jfr utl. 2025/26:FiU16).

Stockholm den 6 november 2025

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S), Oscar Sjöstedt (SD), Gunilla Carlsson (S), Dennis Dioukarev (SD), Joakim Sandell (S), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Eva Lindh (S), Ida Drougge (M), Ida Gabrielsson (V), Hans Eklind (KD), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP) och Anders Ekegren (L).

BILAGA 2

Skatteutskottets yttrande 2025/26:SkU3y

KU:s uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 11 september 2025 att ge skatteutskottet tillfälle att yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som har redovisats i en promemoria som arbetats fram inom konstitutionsutskottet kansli. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskottet kommenterar och bedömer vissa angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2025/26 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen den 1 januari–31 december 2024.

I yttrandet redovisar skatteutskottet sina kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Bakgrund

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) som uppgift att pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2025/26 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen den 1 januari–31 december 2024.

Konstitutionsutskottets önskar särskilt svar på följande redogörelser, kommentarer och bedömningar.

1. En kommentar till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden sedan Lissabonfördragets ikraftträdande, särskilt när det gäller de motiverade yttranden som utskottet lämnat.
2. En samlad bedömning av dels i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, dels hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. Kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av Interparliamentary EU Information Exchange (Ipex) och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner eller om utskottet haft några kontakter med sina motsvarigheter i andra nationella parlament för inhämtande och utlämnande av information.
5. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Skatteutskottets subsidiaritetsprövningar

Skatteutskottet prövade tre utkast till lagstiftningsakter under 2024. Två av utkasten grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Ett av utkasten grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget och på artikel 113, dvs rådets möjlighet att enhälligt i enlighet med ett särskilt

lagstiftningsförfarande anta bestämmelser om harmonisering av lagstiftningen om omsättningsskatter, punktskatter och andra indirekta skatter eller avgifter, i den mån en sådan harmonisering är nödvändig för att säkerställa att den inre marknaden upprättas och fungerar och för att undvika snedvridning av konkurrensen.

Utskottet fann i ett fall att utkastet inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag. Utskottet lämnade två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden under 2024.

Utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2024 prövade skatteutskottet 99 utkast till lagstiftningsakter. Den rättsliga grunden för majoriteten av utkasten (52) var artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter, och 26 av utkasten grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknads upprättande eller funktion. Den rättsliga grunden för 17 av utkasten var artikel 349 i EUF-fördraget som innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. Åtta av utkasten innehöll förslag om tullsamarbete och lika många gällde tillnärmning av lagstiftning grundad på artikel 114 i EUF-fördraget. Fyra rörde gemensam handelspolitik och två gällde miljöpolitik. Ett utkast gällde administrativt samarbete och ett gällde bekämpning av bedrägeri. Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Skatteutskottet redogjorde i sitt yttrande 2017/18:SkU5y Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen för de utlåtanden som lämnades under perioden den 1 december 2009–31 december 2016. Totalt lämnade skatteutskottet tolv utlåtanden under denna tid. Under 2017–2020 lämnade utskottet inga utlåtanden. Under 2021 lämnade utskottet ett utlåtande och under 2022 lämnade utskottet tre utlåtanden. Under 2023 lämnade utskottet tre utlåtanden.

Under 2024 lämnade skatteutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden (utl. 2023/24:SkU16 och utl. 2023/24:SkU17). Det gällde dels kommissionens förslag till direktiv om internprissättning (COM(2023) 529), dels kommissionens förslag till direktiv om regelverk för inkomstbeskattning för företag i Europa (COM(2023) 532). Båda dessa utkast grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:118 och rskr. 2023/24:123).

Utskottets kommentarer

Utskottet redovisar följande kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Fråga 1

Utskottets beredningsområde har direkt anknytning till EU:s regelverk. Antalet prövningar inom utskottets område var lågt fram till 2016, och därefter har antalet ärenden ökat i utskottet. Ökningen under 2016 sågs som en följd av Organisation för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) arbete med programmet Base Erosion and Profit Shifting (BEPS). Antalet ärenden under 2017 var tio, men de resulterade inte i några motiverade yttranden. Under 2018 var antalet subsidiaritetsärenden i utskottet femton, vilket hittills är det högsta antalet prövningar under ett kalenderår. Antalet ärenden under 2019 var däremot det lägsta sedan 2015, fem stycken, och har framför allt gällt harmonisering av indirekta skatter. Under 2020 var antalet prövningar tio. Drygt hälften av dem rörde indirekt beskattning, vilket är normalt. En av dessa och ytterligare tre gällde åtgärder med anledning av covid-19-pandemin. Under 2021 var antalet prövningar sju, varav en resulterade i ett motiverat yttrande. Omkring hälften gällde harmonisering av indirekta skatter. Övriga gällde särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU, åtgärder på miljöpolitikens område, tullsamarbete, tillnärmning av lagstiftning och den gemensamma handelspolitiken. Under 2022 var antalet prövningar sex, varav tre resulterade i motiverade yttranden. Dessa tre gällde tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion, dvs. direkt beskattning. De övriga tre prövningarna gällde harmonisering av indirekta skatter. Under 2023 prövades sju förslag, varav tre resulterade i motiverade yttranden. Dessa tre gällde frågan om administrativt samarbete i fråga om beskattning, tullsamarbete respektive tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion, dvs. direkt beskattning. Av de övriga fyra prövningarna gällde tre harmonisering av indirekta skatter medan ett gällde tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion, dvs. direkt beskattning. Under 2024 prövades tre förslag varav två resulterade i motiverade yttranden. Dessa två gällde lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion, dvs. direkt beskattning. Den övriga prövningen gällde frågan om administrativt samarbete i fråga om beskattning (DAC 9).

Fråga 2

På skatteområdet krävs enighet bland medlemsstaterna, vilket kan medföra justeringar och fördröjningar av förslagen innan dessa blir EU-lagstiftning. Medlemsstaterna har således möjlighet att bättre värna sin suveränitet på detta område än inom andra politikområden. Utskottet har emellertid under 2019 (utl. 2018/19:SKU24) lämnat kritiska synpunkter på kommissionens meddelande om ett mer effektivt och demokratiskt beslutsfattande inom EU:s skattepolitik (COM(2019) 8). Kommissionen har föreslagit ett ändrat beslutsfattande i skattefrågor genom en övergång från beslutsfattande med enhällighet enligt det särskilda lagstiftningsförfarandet till kvalificerad

majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Enligt utskottets mening skulle detta innebära att den nationella suveräniteten i skattefrågor luckrades upp, vilket utskottet även fortsättningsvis motsätter sig. Utskottet har sedan dess upprepat sin kritiska inställning 2020 (utl. 2020/21:SkU15) med anledning av kommissionens meddelande om en handlingsplan för rättvis och enkel beskattning till stöd för återhämtningsstrategin (COM(2020) 312) och 2021 (utl. 2020/21:SkU33) med anledning av kommissionens förslag till ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller att tilldela kommissionen genomförandebefogenheter för att fastställa innebörden av termer som används i vissa bestämmelser i det direktivet, dvs. genomförandebefogenheter på mervärdesskatteområdet (COM(2020) 749).

Utskottet anser att det är viktigt att nyttan av att ha harmoniserade skatteregler på direktbeskattningens område vägs mot den inskränkning av medlemsstaternas möjligheter att införa och behålla egna nationella skatteregler som en harmonisering medför. Detta ställer höga krav på utformningen av unionens lagstiftningsförslag för att avgöra om målet för den föreslagna åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva. Enligt utskottets mening är det viktigt att kommissionens lagförslag innehåller en konsekvensanalys och i förekommande fall en utförlig analys av hur förslaget förhåller sig till redan existerande lagstiftning som klargör behovet av ett ytterligare regelverk.

Fråga 3

Kommissionen lämnade motiveringar i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i samtliga ärenden som utskottet prövade under den nu aktuella tidsperioden.

Fråga 4

Informationen i Ipex har använts vid något tillfälle, men den är i regel varken fullständig eller särskilt relevant när utskottet behandlar subsidiaritetsärenden, och detta är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram. Utskottet håller en löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Utskottet anser att denna möjlighet att skaffa information är mycket värdefull.

Fråga 5

EU:s institutioner ska tillämpa subsidiaritetsprincipen, och de nationella parlamenten ska se till att principen följs. Riksdagen kan behöva öka sitt engagemang för att förbättra möjligheterna att nå tröskeln för en omprövning av ett lagstiftningsutkast i de fall riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande om att utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen. På grund av den tidsram som åttaveckorsfristen utgör ser utskottet emellertid stora svårigheter i att informera övriga nationella parlament medan det fortfarande finns tid för dem att i sin tur agera. Utskottet ser därför ett behov av att förändra förfarandet så

att möjligheten till samarbete med andra parlament och därmed möjligheten att åstadkomma förändringar ökar.

Stockholm den 6 november 2025

På skatteutskottets vägnar

Niklas Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Niklas Karlsson (S), Eric Westroth (SD), Boriana Åberg (M), Marie Olsson (S), Marie Nicholson (M), Markus Wiechel (SD), Mathias Tegnér (S), Adam Reuterskiöld (M), Ilona Szatmári Waldau (V), Cecilia Engström (KD), Anders Ådahl (C), Jimmy Ståhl (SD), Anders Ekegren (L), Erik Hellsborn (SD), Malte Tängmark Roos (MP), Marcus Andersson (S) och Lena Bäckelin (S).

BILAGA 3

Justitieutskottets protokollsutdrag 2025/26:5

RIKSDAGEN
JUSTITIEUTSKOTTET

Utdrag ur
PROTOKOLL UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2025/26:5

DATUM 2025-10-02

§ 4 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Utskottet behandlade frågan om ett yttrande till konstitutionsutskottet med anledning av konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

Utskottet beslutade att yttra sig genom följande anteckning i protokollet:

Utskottet hänvisar till vad utskottet anförde vid en tidigare uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen i yttrande 2023/24:JuU1y s. 5 f.

Vid protokollet
Anna Tybrandt

Rätt utdraget intygar:
Sara Dadnahal

*Exp. 2025-10-20
Konstitutionsutskottet*

BILAGA 4

Trafikutskottets yttrande 2025/26:TU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 11 september 2025 att ge övriga utskott möjlighet att yttra sig över innehållet i en promemoria som utarbetats inom konstitutionsutskottet om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Promemorian berör i synnerhet de subsidiaritetsprövningar som riksdagen genomfört under 2024, men uppmärksammar även det samlade utfallet av tidigare prövningar.

Trafikutskottet har beslutat att yttra sig och redovisar sina kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Innehållsförteckning

Utskottets överväganden.....	3
Bakgrund.....	3
Subsidiaritetsprincipen i riksdagen	3
Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen under 2024.....	3
Trafikutskottets subsidiaritetsprövningar under 2024	4
Utskottets ställningstagande	4
Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar	4
Utrymmet för nationella åtgärder och utvecklingen på olika politikområden	6
Kommissionens motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen	6
Utskottets användning av Ipex och kontakter med riksdagens EU- representant samt andra nationella parlament	7
Övriga kommenterar	7

Utskottets överväganden

Bakgrund

Subsidiaritetsprincipen i riksdagen

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 ska riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) pröva om ett utkast till lagstiftningsakt från EU strider mot subsidiaritetsprincipen. Enligt artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen är målet med subsidiaritetsprincipen att garantera att besluten fattas så nära medborgarna som möjligt och kontrollera om åtgärder som vidtas på EU-nivå är motiverade i förhållande till de möjligheter som finns på nationell, regional eller lokal nivå.

Enligt 7 kap. 8 § RO ska konstitutionsutskottet följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser i ett betänkande.

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen under 2024

Vid sammanträdet den 11 september 2025 beslutade konstitutionsutskottet att ge övriga utskott tillfälle att senast den 6 november 2025 yttra sig över innehållet i en promemoria som utarbetats inom konstitutionsutskottet om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Promemorian omfattar i huvudsak subsidiaritetsprövningar i riksdagen mellan den 1 januari och den 31 december 2024 men uppmärksammar även det samlade utfallet av tidigare prövningar.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande redogörelser och bedömningar från utskotten:

1. En kommentar till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden sedan Lissabonfördragets ikraftträdande både generellt och när det gäller de motiverade yttranden som utskottet lämnat.
2. En samlad bedömning av dels i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, dels hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. Kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av Interparliamentary EU information exchange (Iplex) och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner eller om utskottet haft några

kontakter med sina motsvarigheter i andra nationella parlament för inhämtande och utlämnande av information.

5. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Trafikutskottets subsidiaritetsprövningar under 2024

Trafikutskottet subsidiaritetsprövade följande två utkast till lagstiftningsakter under 2024:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 92/106/EEG vad gäller en ram till stöd för intermodal transport av gods och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1056 vad gäller beräkning av externa kostnadsbesparingar och generering av aggregerade uppgifter, COM(2023) 702
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/44/EG om harmoniserade flodinformationstjänster (RIS) på inre vattenvägar i gemenskapen, COM(2024) 33.

Utskottet ansåg att det första utkastet (COM(2023) 702) var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet ansåg dock att det andra förslaget (COM(2024) 33) stred mot subsidiaritetsprincipen och lämnade därför ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande till kammaren (utl. 2023/24:TU21). Riksdagen biföll utskottets förslag.

De bägge prövade utkasterna rörde transportpolitik (dvs. hade sin rättsliga grund i artikel 91 eller 100 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF fördraget). År 2023 prövade utskottet 2 utkast, vilket är 13 färre än under 2024.

Utskottets ställningstagande

Trafikutskottets beredningsområde präglas av internationellt samarbete inom såväl EU som andra internationella forum. Utskottet är därför angeläget om att subsidiaritetsprincipen tillämpas på rätt sätt och att EU:s lagstiftning är i linje med den grundidé om vertikal maktindelning som subsidiaritetsprincipen är ett uttryck för.

I de efterföljande styckena återfinns trafikutskottets kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar

Transport- och digitaliseringspolitiken har i många fall en gränsöverskridande dimension, vilket medför att utskottet har ett förhållandevis stort antal utkast till lagstiftningsakter från kommissionen att subsidiaritetspröva varje år. Nedan kommenterar utskottet dels det totala antalet prövningar sedan 2009, dels de prövningar som genomfördes under 2024.

Utskottets prövningar sedan 2009

Utskottet konstaterar att det sammanlagt prövat 171 av de totalt 1 305 utkast till lagstiftningsakter som översänts till riksdagen för subsidiaritetsprövning sedan den 1 december 2009. Det motsvarar ca 13 procent av förslagen. Av utskottets 171 prövningar har den stora majoriteten rört transportpolitik, totalt 101 utkast. Därutöver har 41 utkast rört tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (företrädevis förslag om digitalisering) och 18 trans-europeiska nät.

Mellan 2009 och 2024 har utskottet funnit att 15 av kommissionens utkast till lagförslag brutit mot subsidiaritetsprincipen. Det motsvarar ca 1 procent av de prövade förslagen. Utskottet har lämnat totalt elva utlåtanden med förslag till motiverade yttranden till kammaren (i ett av utlåtandena behandlades fem utkast till lagstiftningsakter). Riksdagen har bifallit samtliga av utskottets utlåtanden.

Av de utkast som lett till ett motiverat yttrande har elva rört transportpolitik, tre tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och tre trans-europeiska nät (ett av utkasten hade två rättsliga grunder).

Närmare om utskottets prövningar under 2024

Utskottet noterar att det under 2024 prövade avsevärt färre lagförslag från kommissionen än året dessförinnan, från 15 utkast 2023 till 2 utkast 2024. Sänkningen kan delvis förklaras med den institutionella rytmen i EU-arbetet, där 2024 kom att bli något av ett övergångsår för kommissionens lagstiftande verksamhet. Året präglades både av förberedelserna inför valet till Europaparlamentet och av dess efterdyningar i och med att en ny kommission bildades.

Av de prövningar som utskottet likväl genomförde under 2024 vill utskottet lyfta fram att det för första gången sedan 2018 fann att ett förslag stred mot subsidiaritetsprincipen. Förslaget i fråga rörde ändringar av det s.k. RIS-direktivet och handlade om informationstjänster på inre vattenvägar och hur dessa ska utformas och tillämpas inom EU.

I sitt utlåtande om förslaget (utl. 2023/24:TU21) var utskottet i huvudsak kritiskt till den del av förslaget som syftade till att ändra direktivets tillämpningsområde från vissa gränsöverskridande inre vattenvägar till samtliga inre vattenvägar i det transeuropeiska transportnätet TEN-T. Utskottet lyfte i sammanhanget fram att kommissionen varken i förslaget eller de tillhörande konsekvensbedömningarna bedömt hur förslaget skulle påverka de medlemsstater som skulle behöva genomföra direktivet utan att ha några gränsöverskridande inre vattenvägar, t.ex. Sverige och Finland.

Enligt utskottet gick ändringen av tillämpningsområdet utöver vad som var nödvändigt för att nå förslagets mål. Utskottet ansåg därför att förslaget stred mot proportionalitetsprincipen och att det därmed inte heller var förenligt med subsidiaritetsprincipen i alla delar. Riksdagen ställde sig bakom utskottet och beslutade att lämna ett motiverat yttrande i enlighet med utskottets förslag

(rskr. 2023/24:168). Riksdagen var det enda nationella parlamentet i EU som inkom med ett motiverat yttrande över förslaget.

Utskottet har i efterhand fått information om att förslaget i fråga under förhandlingarnas gång kommit att justeras i linje med vad utskottet anfört i utlåtandet.

Utrymmet för nationella åtgärder och utvecklingen på olika politikområden

I utskottets beredningsområde ingår flera gränsöverskridande frågor som i viss mån kräver överstatliga regleringar. Utskottet konstaterar att EU således har getts betydande beslutskompetens på både transport- och telekommunikationsområdet, vilket har inneburit att utrymmet för nationell lagstiftning inom utskottets beredningsområde till viss del redan är upptaget eller in-tecknat.

Utskottets genomgång av de prövade lagförslagen under 2024 visar att de bägge innebar att befintlig lagstiftning ändrades snarare än att nya lagstiftningsområden introducerades på EU-nivå. I vissa fall innebar förslagen dock att lagstiftningsramen utökades.

I motsats till utvecklingen under tidigare år då majoriteten av de prövade utkasten varit förslag till förordningar, var de bägge utkasten från 2024 förslag till direktiv. Förordningar verkar per definition mer inskränkande på nationellt självbestämmande än övriga lagstiftningsinstrument, i och med att de blir direkt tillämpliga i hela EU.

Utskottets genomgång visar vidare att de bägge prövade utkasten under 2024 innebar att kommissionen gavs eller behöll befogenheten att anta s.k. delegerade akter. Dessa har en lagstiftningsfunktion men granskas inte av de nationella parlamenten, till skillnad från lagar som behandlas inom det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

I likhet med vad utskottet anfört till konstitutionsutskottet i tidigare yttranden gör utskottet även i år den samlade bedömningen att det nationella handlingsutrymmet minskat över tid till följd av att gemensamma EU-bestämmelser införts. Utskottet anser däremot att utrymmet för nationella åtgärder inom beredningsområdet inte minskat nämnvärt under året som gått.

Kommissionens motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen

Liksom i sina tidigare yttranden vill utskottet inledningsvis understryka vikten av att kommissionen, i egenskap av det EU-organ som utreder och lägger fram förslag, lämnar fullgoda motiveringar i subsidiaritetsfrågan. Avsaknaden av dessa utgör en svaghet i EU:s lagstiftningsarbete och försvårar arbetet i de nationella parlamenten och utskotten.

Utskottets genomgång av subsidiaritetsprövningarna under 2024 visar att de bägge prövade förslagen innehåller ett avsnitt där kommissionen redogör för sin syn på subsidiaritetsprincipens tillämpning.

Utskottets användning av Ipex och kontakter med riksdagens EU-representant samt andra nationella parlament

I likhet med vad utskottet tidigare påpekat anser utskottet att nyttan av den information som finns att tillgå i Ipex är begränsad eftersom alla nationella parlament har samma tidsram för sina subsidiaritetsprövningar. För att tjänsten i högre grad ska vara till nytta för utskottets prövningar skulle det behövas en mer konsekvent tillämpning av a) vilken information som läggs in i systemet, b) i vilket skede information läggs in och c) på vilket språk information läggs in.

Utskottets kansli tar löpande kontakt med riksdagens EU-representant och företrädare för andra nationella parlament, om det är nödvändigt, och anser att detta fungerar väl.

Övriga kommentarer

Utskottet har väl inarbetade rutiner för sina subsidiaritetsprövningar och anser att dessa överlag fungerar väl. Inför varje prövning upprättar kansliet en föredragningspromemoria som innehåller sammanfattande information om förslaget bakgrund och innehåll samt kommissionens motivering (och regeringens bedömning, om den finns tillgänglig) av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen.

Utskottets prövningar görs vanligtvis vid ett eller två beredningstillfällen. Under 2024 fattade utskottet beslut om ett av ärendena vid det första beredningstillfället, medan förslaget som föranledde ett utlåtande hanterades vid två beredningstillfällen innan det justerades. Under 2024 fanns vidare regeringens bedömning av subsidiaritetsprincipens tillämpning tillgänglig för utskottet vid första beredningstillfället för bägge prövningarna. I dessa fall inkom regeringen på eget bevåg med en faktrapromemoria i ett tidigt skede av beredningen.

Utskottet har tidigare även noterat att det är viktigt med god framförhållning i subsidiaritetsärenden eftersom tidsfristen ofta är relativt knapp. Av denna anledning har utskottet upprepade gånger påpekat vikten av att kommissionen tidigt tillhandahåller tillförlitlig och detaljerad information om planeringen för varje enskilt initiativ.

Avslutningsvis konstaterar utskottet att flera delar av utskottets ställningstagande är återkommande synpunkter som återfinns i tidigare års yttranden från trafikutskottet.

Stockholm den 23 oktober 2025

På trafikutskottets vägnar

Ulrika Heie

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulrika Heie (C), Thomas Morell (SD), Aylin Nouri (S), Maria Stockhaus (M), Mattias Ottosson (S), Patrik Jönsson (SD), Åsa Karlsson (S), Sten Bergheden (M), Kadir Kasirga (S), Helena Gellerman (L), Carina Ödebrink (S), Ann-Sofie Lifvenhage (M), Malin Östh (V), Oskar Svärd (M), Linus Lakso (MP), Johanna Rantsi (M) och Magnus Oscarsson (KD).

BILAGA 5

Miljö- och jordbruksutskottets protokollsutdrag 2025/26:4

RIKSDAGEN
MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET

Utdrag ur
PROTOKOLL UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2025/26:4

DATUM 2025-09-30
TID 11.00 – 11.35

§ 5 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Utskottet behandlade frågan om yttrande till konstitutionsutskottet över promemorian Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen under 2024.

Utskottet beslutade att yttra sig genom att hänvisa till vad utskottet anförde vid konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen under 2023 (yttrande 2024/25: MJU3y).

Vid protokollet:

Linda Wase

Rätt utdraget intygar:

Magnus Blücher

*Exp. 2025-10-16
Konstitutionsutskottet*

BILAGA 6

Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen under 2024

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
KU	COM(2023) 636	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1024/2012 och (EU) 2018/1724 vad gäller vissa krav som fastställs i direktiv (EU)	2024-02-08		
	COM(2023) 637	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om fastställande av harmoniserade krav på den inre marknaden vad gäller transparens kring intresserepresentation för tredjeländers räkning och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937	2024-02-08		
FiU	COM(2024) 100	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2021/522, (EU) 2021/1057, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/1139, (EU) 2021/1229 och (EU) 2021/1755 vad gäller ändringarna av de medel som ska avsättas till vissa program och fonder	2024-04-11		
	COM(2024) 301	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2021/1148 vad gäller finansieringsramen och anslaget för den tematiska delen	2024-04-11		
SkU	COM(2023) 529	Förslag till rådets direktiv om internprissättning	2024-01-18 utl. 2023/24:SkU16	2024-01-24	Ja
	COM(2023) 532	Förslag till rådets direktiv om regelverk för inkomstbeskattning för företag i Europa (Befit)	2024-01-25 utl. 2023/24:SkU17	2024-01-31	Ja
	COM(2024) 497	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning	2024-12-10		
JuU	COM(2023) 754	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förstärkning av polissamarbetet för att förebygga, upptäcka och utreda migrantsmuggling och människohandel och om förstärkning av Europols stöd till förebyggande och bekämpande av sådana brott samt om ändring av förordning (EU) 2016/794	2024-02-29 utl. 2023/24:JuU30	2024-03-06	Ja

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 755	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om fastställande av minimiregler för att förebygga och motverka hjälp till olovlig inresa, transitering och vistelse i unionen samt om ersättande av rådets direktiv 2002/90/EG och rådets rambeslut 2002/946/RIF	2024-02-15		
	COM(2023) 777	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1232 om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i direktiv 2002/58/EG i syfte att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet	2024-02-01		
	COM(2024) 60	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och material med sexuella övergrepp mot barn samt om ersättande av rådets rambeslut 2004/68/RIF (omarbetning)	2024-04-25		
	COM(2024) 316	Förslag till rådets förordning om säkrare identitetskort för unionsmedborgare och säkrare uppehållshandlingar som utfärdas till unionsmedborgare och deras familjemedlemmar när de utövar rätten till fri rörlighet	2024-09-12		
	COM(2024) 670	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en applikation för elektronisk inlämning av reseuppgifter (EU:s digitala reseapplikation) och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/399 och (EU) 2018/1726 samt rådets förordning (EG) nr 2252/2004 vad gäller användningen av digitala resehandlingar	2024-12-12		
	COM(2024) 671	Förslag till rådets förordning om utfärdande av och tekniska standarder för digitala resehandlingar baserade på identitetskort	2024-11-21		
CU	COM(2023) 752	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om passagerares rättigheter i samband med multimodala resor	2024-02-01		
	COM(2023) 753	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EG) nr 261/2004, (EG) nr 1107/2006, (EU) nr 1177/2010, (EU) nr 181/2011 och (EU) 2021/782 vad gäller efterlevnaden av passagerares rättigheter i unionen	2024-02-01		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 905	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2015/2302 för att göra skyddet av resenärer effektivare och för att förenkla och förtydliga vissa aspekter av direktivet	2024-02-01		
UU	COM(2023) 692	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan	2024-01-25		
	COM(2023) 930	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2015/637 om samordnings- och samarbetsåtgärder för underlättande av konsulärt skydd till icke-företrädde unionsmedborgare i tredjeländer och direktiv (EU) 2019/997 om införande av en provisorisk EU-resehandling	2024-02-29		
	COM(2024) 159	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om makroekonomiskt stöd till Hashemitiska konungariket Jordanien	2024-05-02		
	COM(2024) 426	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en samarbetsmekanism för Ukraina-lån och om exceptionellt makroekonomiskt stöd till Ukraina	2024-10-17		
	COM(2024) 461	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om makroekonomiskt stöd till Arabrepubliken Egypten	2024-05-02		
	COM(2024) 469	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för Moldavien	2024-12-05		
FöU	COM(2024) 150	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för europeisk försvarsindustri och en ram med åtgärder för snabb tillgång till och leverans av försvarsprodukter (Edip)	2024-04-18		
SfU	COM(2023) 716	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av EU:s talangreserv	2024-01-16		
	COM(2024) 365	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2018/1806 vad gäller Vanuatu	2024-06-19		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
SoU	COM(2024) 43	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2017/745 och (EU) 2017/746 vad gäller ett gradvist införande av Eudamed, en informationsskyldighet vid leveransavbrott och övergångsbestämmelser för vissa medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik	2024-03-07		
TU	COM(2023) 702	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 92/106/EEG vad gäller en ram till stöd för intermodal transport av gods och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1056 vad gäller beräkning av externa kostnadsbesparingar och generering av aggregerade uppgifter	2024-01-16		
	COM(2024) 33	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/44/EG om harmoniserade flodinformationstjänster (RIS) på inre vattenvägar i gemenskapen	2024-04-18 utl. 2023/24:TU21	2024-04-25	Ja
MJU	COM(2023) 728	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en övervakningsram för resilienta europeiska skogar	2024-02-06		
	COM(2023) 769	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om välbefinnande hos hundar och katter samt deras spårbarhet	2024-02-06		
	COM(2023) 770	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden, om ändring av rådets förordning (EG) nr 1255/97 och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1/2005	2024-03-05		
	COM(2023) 779	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upprättande av en gemensam dataplattform för kemikalier, om fastställande av regler som säkerställer att informationen i dataplattformen är sökbar, tillgänglig, kompatibel och återanvändbar och om upprättande av en övervaknings- och prognosram för kemikalier	2024-02-27		
	COM(2023) 781	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU vad gäller omfördelning av vetenskapliga och tekniska uppgifter till Europeiska kemikaliemyndigheten	2024-02-27		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 783	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002, (EG) nr 401/2009, (EU) 2017/745 och (EU) 2019/1021 vad gäller omfördelning av vetenskapliga och tekniska uppgifter och förbättring av samarbetet mellan unionens byråer på kemikalieområdet	2024-02-27		
	COM(2024) 52	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 2003/17/EG vad gäller likvärdighet avseende fältbesiktningar i Republiken Moldavien av utsädesodlingar av foderväxter och likvärdighet avseende utsäde av foderväxter producerat i Republiken Moldavien, och vad gäller likvärdighet avseende fältbesiktningar i Ukraina av utsädesodlingar av beta och utsädesodlingar av oljeväxter och likvärdighet avseende utsäde av beta och oljeväxter producerat i Ukraina	2024-02-27		
	COM(2024) 139	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2021/2115 och (EU) 2021/2116 vad gäller normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden, system för klimatet, miljön och djurskydd, ändringar av strategiska GJP-planer, översyn av strategiska GJP-planer och undantag från kontroller och sanktioner	2024-04-04		
	COM(2024) 452	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2023/1115 vad gäller bestämmelserna om den första tillämpningsdagen	2024-10-24		
	COM(2024) 495	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2020/2220 vad gäller särskilda åtgärder inom ramen för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) för att ytterligare bistå medlemsstater som drabbats av naturkatastrofer	2024-11-05		
	COM(2024) 517	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 2008/971/EG vad gäller skogsodlingsmaterial i kategorin ”testat”, dess märkning och namnen på de myndigheter som ansvarar för godkännande och kontroll av produktionen	2024-11-14		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
NU	COM(2023) 790	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang	2024-03-14 utl. 2023/24:NU16	2024-03-20	Ja
	COM(2024) 23	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om granskning av utländska investeringar i unionen och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452	2024-03-14		
	COM(2024) 496	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om regionalt krisstöd för återuppbyggnad och om ändring av förordning (EU) 2021/1058 och förordning (EU) 2021/1057	2024-11-21		
AU	COM(2024) 14	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/38/EG vad gäller inrättandet av europeiska företagsråd och deras funktionssätt och effektiv tillämpning av rättigheterna till gränsöverskridande information och samråd	2024-03-12		
	COM(2024) 132	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om att förbättra och tillämpa arbetsvillkor för praktikanter och motverka att reguljära anställningsförhållanden kamoufleras till praktik (Praktikantdirektivet)	2024-06-13 utl. 2023/24:AU11	2024-06-19	Ja

BILAGA 7

Avgjorda subsidiaritetsärenden under 2024 – per politikområde

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
KU	COM(2023) 636	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2024-02-08		
	COM(2023) 637	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2024-02-08		
FiU	COM(2024) 100	Art. 43, 164, 168, 175, 177	Jordbruk och fiskeri, Europeiska socialfonden, folkhälsa, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturefunder)	2024-04-11		
	COM(2024) 301	Art. 77, 79	Gränskontroll, invandringspolitik	2024-04-11		
SkU	COM(2023) 529	Art. 115	Tillnärmning av lagstiftning	2024-01-18 utl. 2023/24:SkU16	2024-01-24	Ja
	COM(2023) 532	Art. 115	Tillnärmning av lagstiftning	2024-01-25 utl. 2023/24:SkU17	2024-01-31	Ja
	COM(2024) 497	Art. 113, 115	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter), tillnärmning av lagstiftning	2024-12-10		
JuU	COM(2023) 754	Art. 85, 87, 88	Straffrättsligt samarbete, polissamarbete	2024-02-24 utl. 2023/24:JuU30	2024-03-06	Ja
	COM(2023) 755	Art. 83	Straffrättsligt samarbete	2024-02-15		
	COM(2023) 777	Art. 16, 114	Skydd för personuppgifter, tillnärmning av lagstiftning	2024-02-01		
	COM(2024) 60	Art. 82, 83	Straffrättsligt samarbete	2024-04-25		
	COM(2024) 316	Art. 77	Gränskontroll	2024-09-12		
	COM(2024) 670	Art. 77	Gränskontroll	2024-12-12		
	COM(2024) 671	Art. 77	Gränskontroll	2024-11-21		
CU	COM(2023) 752	Art. 91, 100	Transportpolitik	2024-02-01		
	COM(2023) 753	Art. 91, 100	Transportpolitik	2024-02-01		

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
UU	COM(2023) 905	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2024-02-01		
	COM(2023) 692	Art. 212, 322	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer, finansiella regler	2024-01-25		
	COM(2023) 930	Art. 23	Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	2024-02-29		
	COM(2024) 159	Art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	2024-05-02		
	COM(2024) 426	Art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	2024-10-17		
	COM(2024) 461	Art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	2024-05-02		
FöU	COM(2024) 469	Art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	2024-12-05		
	COM(2024) 150	Art. 114, 173, 212, 322	Tillnärmning av lagstiftning, industripolitik, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer, finansiella regler	2024-04-18		
SfU	COM(2023) 716	Art. 79	Invandringspolitik	2024-01-16		
	COM(2024) 365	Art. 77	Gränskontroll	2024-06-19		
SoU	COM(2024) 43	Art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	2024-03-07		
TU	COM(2023) 702	Art. 91	Transportpolitik	2024-01-16		
	COM(2024) 33	Art. 91	Transportpolitik	2024-04-18	2024-04-25	Ja
MJU	COM(2023) 728	Art. 192	Miljöpolitik	2024-02-06		
	COM(2023) 769	Art. 43, 114	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning	2024-02-06		
	COM(2023) 770	Art. 43, 114	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning	2024-03-05		
	COM(2023) 779	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2024-02-27		

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 781	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2024-02-27		
	COM(2023) 783	Art. 43, 114, 168, 192, 207	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa, miljöpolitik, gemensam handelspolitik	2024-02-27		
	COM(2024) 52	Art. 43	Jordbruk och fiskeri	2024-02-27		
	COM(2024) 139	Art. 43	Jordbruk och fiskeri,	2024-04-04		
	COM(2024) 452	Art. 192	Miljöpolitik	2024-10-24		
	COM(2024) 495	Art. 43	Jordbruk och fiskeri	2024-11-05		
	COM(2024) 517	Art. 43	Jordbruk och fiskeri	2024-11-14		
NU	COM(2023) 790	Art. 174, 175	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	2024-03-14 utl. 2023/24:NU16	2024-03-20	Ja
	COM(2024) 23	Art. 114, 207	Tillnärmning av lagstiftning, gemensam handelspolitik	2024-03-14		
	COM(2024) 496	Art. 164, 175, 178	Europeiska socialfonden, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	2024-11-21		
AU	COM(2024) 14	Art. 153	Socialpolitik	2024-03-12		
	COM(2024) 132	Art. 153	Socialpolitik	2024-06-13 utl. 2023/24:AU11	2024-06-19	Ja

BILAGA 8

Antalet utkast till lagstiftningsakter under 2010–2024 – per politikområde

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet utkast till lagstiftningsakter*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Offentlighet	Art. 15	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	2	0	0	0	0	2	7	0	1	4	5	2	1	24
Bekämpning av diskriminering	Art. 19	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	3
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet)	Art. 21	0	1	1	1	0	0	0	1	2	0	0	1	2	2	0	11
Unionsmedborgarskap (rösträtt)	Art. 22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	Art. 23	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	3
Medborgarinitiativ	Art. 24	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Tullsamarbete	Art. 33	0	1	0	1	2	0	0	2	5	0	0	1	1	1	0	14
Jordbruk och fiskeri	Art. 42, 43	13	25	12	17	7	2	2	4	9	4	6	3	5	9	8	126
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 45, 46	1	1	1	1	1	0	0	1	2	0	1	0	1	1	0	11
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	Art. 48	0	1	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	5
Etableringsrätt	Art. 49, 50, 52, 53, 55	3	7	12	4	3	0	5	7	11	0	1	4	5	11	0	73
Fri rörlighet för tjänster	Art. 56, 62	0	2	7	3	1	0	2	5	4	0	0	1	1	3	0	29
Kapital och betalningar	Art. 64	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden	Art. 67	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Utvärdering av EU:s politik (området för frihet, säkerhet och rättvisa)	Art. 70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet utkast till lagstiftningsakter*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Administrativt samarbete (området för frihet, säkerhet och rättvisa)	Art. 74	3	0	0	2	0	0	0	1	5	0	0	1	0	0	0	12
Gränskontroll	Art. 77	6	5	4	5	4	1	5	4	6	1	1	1	5	3	5	56
Asylpolitik	Art. 78	2	0	3	0	2	2	7	1	6	0	5	1	2	0	0	31
Invandringspolitik	Art. 79	3	0	3	1	1	0	6	3	9	0	5	1	6	2	2	42
Civilrättsligt samarbete	Art. 81	1	5	1	4	0	0	3	1	4	0	0	1	3	2	0	25
Straffrättsligt samarbete	Art. 82–86	9	4	4	4	3	2	2	6	5	1	1	2	9	7	3	62
Polissamarbete	Art. 87–89	1	1	2	1	3	2	2	3	5	1	2	4	5	1	1	34
Transportpolitik	Art. 91, 100	3	4	9	22	1	0	6	14	11	5	14	8	10	13	4	124
Konkurrensregler	Art. 103	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	3
Statligt stöd	Art. 109	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	Art. 113	1	3	2	3	0	0	3	8	10	4	6	4	3	4	1	52
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	15	27	32	34	18	4	27	24	40	1	12	31	33	52	12	362
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 115	0	3	0	0	1	2	7	1	1	0	2	0	3	3	3	26
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	Art. 118	1	4	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	2	3	0	13
Ekonomisk och monetär politik	Art. 121, 126, 127, 133, 136	5	0	3	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	2	0	13
Sysselsättning	Art. 149	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	0	0	7
Socialpolitik	Art. 153, 157	1	2	2	4	1	0	3	3	3	0	3	1	2	3	2	30
Europeiska socialfonden	Art. 164	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	2	8
Utbildning m.m.	Art. 165, 166	0	0	2	0	0	0	2	1	2	1	0	1	0	0	0	9
Kulturpolitik	Art. 167	1	0	2	0	0	0	2	1	2	0	1	0	0	0	0	9
Folkhälsa	Art. 168	0	2	10	8	3	0	1	1	5	0	3	5	4	7	3	52
Konsumentskydd	Art. 169	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	4

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet utkast till lagstiftningsakter*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Transeuropeiska nät	Art. 170–172	1	4	2	5	1	1	2	1	5	0	1	1	1	2	0	27
Industripolitik	Art. 173	1	4	3	1	1	1	1	1	9	2	3	0	3	4	1	35
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 174, 175, 177, 178	2	12	1	6	0	2	3	2	14	4	19	1	7	2	3	78
Forskning och teknisk utveckling	Art. 182, 183, 185, 188	1	2	2	5	0	1	2	0	5	0	2	1	2	1	0	24
Rymdpolitik	Art. 189	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	5
Miljöpolic	Art. 192	1	5	16	10	4	1	6	7	12	1	4	12	9	13	3	104
Eneripolic	Art. 194	2	3	2	3	0	1	2	10	5	0	0	3	7	2	0	40
Turism	Art. 195	1	0	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	5
Civilskydd	Art. 196	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	5
Administrativt samarbete	Art. 197	0	0	1	0	0	0	1	0	3	0	1	0	0	0	0	6
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	Art. 203	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	4
Gemensam handelspolic	Art. 207	0	1	1	3	0	0	2	1	5	0	0	2	4	2	2	23
Utvecklingssamarbete	Art. 209, 210	1	1	7	1	0	0	4	0	2	0	2	0	1	0	0	19
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	Art. 212	1	4	7	2	1	1	6	2	4	1	4	0	6	3	6	48
Humanitärt bistånd	Art. 214	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	5
Ändringar i valrättsakten	Art. 223	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Institutionella bestämmelser	Art. 224	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	4
Europeiska unionens domstol (stadga)	Art. 256, 281	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Unionens egna medel	Art. 311	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	1	1	0	5
Finansiella regler	Art. 322	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	6	1	1	2	2	14
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	1	2	0	2	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	9

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet utkast till lagstiftningsakter*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Inhämtande av information	Art. 337	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Statistik	Art. 338	5	2	4	11	1	2	2	5	2	0	0	3	2	3	0	42
Särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	Art. 349	0	4	0	1	7	0	0	1	6	2	7	1	0	0	0	29
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	2	1	5	2	1	0	1	0	2	2	2	0	0	0	0	18

*Eftersom vissa av utkasten till lagstiftningsakter berör flera politikområden är summan av antalet lagstiftningsakter i många fall större än antalet prövade utkast.

BILAGA 9

Antalet motiverade yttranden under 2010–2024 – per politikområde

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	5
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet)	Art. 21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Tullsamarbete	Art. 33	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	4
Jordbruk och fiskeri	Art. 42, 43	1	3	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	7
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 45, 46	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	3
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	Art. 48	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Etableringsrätt	Art. 49–53	2	1	4	0	0	0	1	1	2	0	0	0	1	0	0	12
Fri rörlighet för tjänster	Art. 56, 62	0	0	3	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	5
Gränskontroll	Art. 77	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Straffrättsligt samarbete	Art. 82–86	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4
Polissamarbete	Art. 87–89	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	1	3	0	0	0	0	4	0	0	1	1	0	1	11
Konkurrensregler	Art. 103	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Statligt stöd	Art. 109	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	Art. 113	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	5
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	1	8	5	0	0	3	3	3	0	0	1	2	2	0	28

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*															
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 115	0	1	0	0	1	1	6	0	0	0	0	0	3	2	2	16
Ekonomisk och monetär politik	Art. 121, 126, 127, 136	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Sysselsättning	Art. 149	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Socialpolitik	Art. 153, 157	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	6
Folkhälsa	Art. 168	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Konsumentskydd	Art. 169	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Transeuropeiska nät	Art. 170–172	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3
Industripolitik	Art. 173	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175, 177	0	3	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	7
Miljöpolitik	Art. 192	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1	3	0	0	7
Energipolitik	Art. 194	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	4
Turism	Art. 195	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	3
Ändringar i valrättsakten	Art. 223	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Unionens egna medel	Art. 311	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	4
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Statistik	Art. 338	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

*Eftersom vissa av utkasten till lagstiftningsakter som har lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, är summan av antalet motiverade yttranden större än antalet lämnade motiverade yttranden (jfr tabell 4).